

KNÍŽNÁ REVUE

„Mám zvláštnu schopnosť, možno je to trest, neviem na nič zabudnúť, aj moja mama žasne, čo si pamätám. Fotografická pamäť mi pomáha všetko robiť. Zdokonalil som si ju v tom, že si všetko akoby položím na veľkú plochu, vznesiem sa nad tým, vidím naraz všetky udalosti ako Tátry z lietadla a viem si z nich vyberať.“

Rozhovor so spisovateľom, textárom, dramaturgom, scenáristom, moderátorom a cestovateľom Borisom Filanom čítajte na strane 12.

Z OBSAHU

- 04 Jozef HERIBAN: Posadnutosť
- 05 Miloš FERKO: Tisíc toliarov pre Olgu Stadnickú
Andrea CODDINGTON: Mal to byť pekný život
Radovan BRENKUS: Dym z riše tienov
Štefan LUBY: Fascinácia Nobelom
Pero LE KVET: Mäsožravé kreslo
- 08 William Paul YOUNG: Chatrč
Louis de BERNIÈRES: Partizánova dcéra
- 09 Rozhovor s nemeckým autorom Rupertom MARTELLOM
- 10 Biblioteka 2009

Príloha Slovenský knižný rok 2008

www.litcentrum.sk

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

SMIŽANSKÁ ANNA, KNÍHKUPECTVO SB
ŠAFÁRIKOVO NÁMESTIE, 052 01 SPIŠSKÁ NOVÁ VES
TEL.: 053/442 2151

Slovenské:

1. N. Krausová: Svet, v ktorom žijeme – VSSS
2. M. Kučera: Slovenské dejiny I. – Literárne informačné centrum
3. L. Krénová: Ladislav Chudík – Vydavateľstvo Slovart

Zahraničné:

1. L. Ulická: Daniel Stein, tlmočník – Vydavateľstvo Slovart
2. D. Lodge: Svět je malý – Mladá fronta
3. J. Besala: Utajené dějiny Evropy – Allpress

KNÍHKUPECTVO MARTINUS
OBCHODNÁ 41, 811 06 BRATISLAVA
TEL.: 02/3266 0366

Slovenské:

1. E. Ellis: Zdochnuté srdce – Ikar
2. A. Coddington: Mal to byť pekný život – Evitapress
3. D. Dán: Noc temných klamstiev – Vydavateľstvo Slovart

Zahraničné:

1. W. P. Young: Chatrč – Tatran
2. S. Meyerová: Hostitel – Tatran
2. J. Moro: Indická princezná – Ikar

KNÍHKUPECTVO PANTA RHEI
JESENSKÉHO 2, 929 01 DUNAJSKÁ STREDA
TEL.: 031/5523100

Slovenské:

1. A. Coddington: Mal to byť pekný život – Evitapress
2. E. Ellis: Zdochnuté srdce – Ikar
3. B. Filan: Dole vodou – Ikar

Zahraničné:

1. S. Meyerová: Zatmenie – Tatran
2. R. Byrneová: Tajomstvo – Ikar
3. P. Coelho: Víťaz je sám – Ikar

WOLKROVA POLIANKA 2009

Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska a Literárny fond vypisujú súťaž mladých básnikov Wolkrova Polianka 2009.

Propozície:

1. Na súťaži sa môžu zúčastniť autori do 35 rokov, ktorí nemajú vydané vlastné dielo umeleckej literatúry.
2. Do súťaže možno poslať najviac 10 básnických textov v súhrnnom rozsahu max. 200 veršov.
3. Súťažné práce v slovenskom jazyku treba v troch exemplároch zaslať na adresu: Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska, Laurinská 2, 815 08 Bratislava. Pripojiť treba kontaktné údaje (adresa, tel. číslo), dátum narodenia a rodné číslo. Obálku treba označiť heslom Wolkrova Polianka. Texty súťažných prác sa autorom nevracajú.
4. Uzávierka súťaže je 15. septembra 2009.
5. Súťažné práce posúdi trojčlenná odborná porota. Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska, Literárny fond a Spolok slovenských spisovateľov nominujú do poroty po jednom členovi.
6. Ceny: Laureát Wolkrovej Polianky – 90 eur. 3 prémie po 70 eur.
7. Porota má právo niektoré z ocenení neudelieť.
8. Usporiadatelia súťaže odporúčajú publikovať ocenené práce v literárnych časopisoch.

KNIHY A OSUDY

Poznáam jeden antikvariát. Dnu, na policiach nájdete súborné vydania, prvotlače, unikátne kúsky, vychytávky. Vonku, v kartónových škatuliach alebo len tak na kamennej obrube pod výkladom, mokne alebo sa na slnku praží plebs. Nie je mi však celkom jasný dôvod a najmä spôsob tejto kategorizácie. Okrem matematických príručiek a poučení o marxizme-leninizme som tu už našiel neľútostným počasím trpieť *Dvoch divochov* Setona Watsona alebo niekoľko desiatok titulov tzv. „malé rady“ vydavateľstva Odeon s menami, ako Jean-Paul, Erskine Caldwell, Mamin-Sibiriak... Občas sa tam ocitnú aj českí či slovenskí klasici, najčastejšie takto dosluhujú autori historických románov. Našiel som tam však už aj Janka Jesenského. Cestou k pokladni s kôpkou kníh si kladiem otázku: Prečo? Brožovaná väzba? To neplatí v prípade Setona Watsona ani českých historických románov. Početné reedície? Ich dôvodom je predsa obvykle enormný záujem. Príliš veľký náklad? Dostatočný počet výtlačkov v knižniciach alebo mimoriadna kvalita knihárskeho spracovania, čo vytrvalo odoláva zubu času, a tak sa aj po vyše päťdesiatich rokoch zachovalo neúctivo veľké množstvo exemplárov? Nevie, v danej chvíli nehľadám odpoveď. Zachraňujem, kupujem, beriem. Až potom, neskôr pri čítaní, budem premýšľať o možnej ceste knihy pod výklad antikvariátu. Bola majetkom exekútormi na ulicu vystahovaného intelektuála či, naopak, necitlivého chamtivého dediča premieňajúceho všetko na peniažky? Mohla doputovať aj zo zrušenej pobočky sídliskovej knižnice. Možno ju sem dovliekla nahnevaná manželka, ktorú už knihy vytlačili z bytu, a nemala si kam sadnúť... Osudy sú osudy a knižky sú knižky. V istom okamihu sa spolu stretli. Niekedy nevedno, či bol zaujímavejší osud pôvodného vlastníka knihy ako jej obsah. Pôjde na moknúce knižky v daždi je však rozhodne veľmi smutný. Ešteže som mal čosi v peňaženke. Mimochodom, zákazníkom kupujúcim knižky „iba“ z chodníka tu nevenujú extra pozornosť. Osudom dobrých kníh by však mala byť hrdosť.

Miloš Ferko

Philip Roth

Rozhorčenie

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. Preklad Ján Vilikovský

Už debutom *Zbohom, Kolumbus* (1955) sa Philip (Milton) Roth (1933) zaradil do súhvezdia excelentných židovských spisovateľov USA (J. D. Salinger, S. Bellow, N. Mailer, B. Malamud, V. Nabokov a ďalší), ktorí cez menšinové židovstvo nastavovali zrkadlo „americkému snu“. Získal takmer všetky domáce a medzinárodné ocenenia, o akých sa môže spisovateľovi snívať. Vyše pol storočia si udržoval stabilnú čitateľskú základňu, vďaka čomu dnes platí nielen za reprezentatívneho amerického autora, ale aj za širokospektrálneho mysliteľa a relevantného ironizátora západnej civilizácie, ktorému, žiaľ, vychádza u nás iba druhá kniha.

Dominantnými témami Rothových románov sú židovstvo strednej vrstvy v amerických reláciách („less loving“ pohľad na túto chulostivú problematiku) a sex (hrdina jeho škandalózneho románu *Portnoy's Complaint* Alexander Portnoy sa v rámci svojej „masturbation story“ vyznáva: „cez sex som objavil Ameriku“). Ironia a humor sú konštantnými zložkami jeho zukermanovských a iných románov, ktorých kritickosť neraz vyráža do kafkovských hyperbolizácií (kým Kafkov hrdina sa jedného dňa prebudí ako chrobák, hrdina románu *Breast* sa prebudí ako obrovitý prsník). Väčšina Rothových próz sa odohráva v mestečku Newark (románová podoba názvu autorovho rodného mesta New Jersey, kde jeho otec, potomok írskych prisťahovalcov, pôsobil ako poisťovací agent pre rakúsko-uhorskú firmu).

Ako väčšina Rothových románov, aj román *Rozhorčenie* (vyšiel roku 2008) má autobiografické pozadie (autor bol hráčom univerzitného bejzbalového tímu, r. 1955 bol zranený pri základnom vojenskom výcviku vysokoškolákov a neskôr pôsobil na viacerých amerických univerzitách). Celé rozprávanie dvadsaťdenného „mŕtveho“ hrdinu (realizované v 1. osobe a uzavreté akýmsi epilógom a historickou poznámkou v 3. osobe) je vlastne o tejto autorskej skúsenosti vlozenej do koncízneho príbehu z päťdesiatich rokov minulého storočia, keď Spojené štáty viedli frustrujúcu kórejskú vojnu a súčasne sa v zmysle mccarthyovských antikomunistických zákonov dôsledne zbavovali vnútorných nepriateľov a svojím dielom prispievali k rozpúťaniu stude-

nej vojny. Najsilnejším motívom v Rothovom románe je preto krv tečúca symbolicky nielen z rituálne zabíjaných zvierat v kóšer mäsiarstve hrdinových rodičov, ale sú ňou stigmatizované osudy takmer všetkých postáv, nehovoriac o zlovestnom kórejskom prízraku, ktorý ich v mnohom preurčuje. Hrdina románu je synom kóšer mäsiara a matky celý život hrdlačiacej v otcovom mäsiarstve, zabezpečujúcom priemerný strednovrstevný štandard židovskej rodiny s príznačnými obmedzeniami aj cnosťami. Práve tento štandard je však pre dospievajúceho hrdinu príčinou jeho vzbury proti starostlivému otcovi: popri hrdlačení v mäsiarstve usilovne študuje a ako prvý z rodiny sa rozhodne odísť na vysokú školu, aby unikol pred ustráchanou prehnanou starostlivosťou otca, pred frustrujúcim prostredím malého mesta i pred vojenskou povinnosťou. Jeho vzburu však nemenej motivuje strach z toho, že bude povolaný do kórejskej vojny, v ktorej určite zahynie. Táto predtucha vlastnej smrti motivuje i jeho usilovnosť v štúdiu i opatrnosť vo vzťahoch k novému prostrediu vysokoškolského kolégia v Newarku, poznačenému dusivými dobovými okolnosťami. Napriek tomuto takmer nadľudskému úsiliu sa však všetky jeho starostlivo budované vzťahy priam kafkovsky rúcajú a jeho racionálne konanie akoby magneticky priťahovalo neracionálny osud: skvelé študijné výsledky ani korektné udržiavané sociálne vzťahy nezabránia, aby sa napokon nenaplnila neúprosná sila osudu a mladý hrdina neskončil „v stave najhlbšieho bezvedomia“, v ktorom na kórejskom bojiisku „pokusy dvoch sanitárov zachrániť vojaka Messnera... boli nakoniec zbytočné a mizog, obličky, plúca, srdce – všetko – zlyhali.“

Rothov román je predovšetkým dovolávaním sa „pamäti“. Pamäť s celou svojou nádherno-obľudnou konkrétnosťou vytvára nielen krásny príbeh márnej ľudskej vzbury, ale aj zmyslom naplnenú výzvu nezabúdať kvôli budúcnosti na nijakú minulosť. Prispieva k tomu aj skvelý preklad Jána Vilikovského, ktorý svojou punktičkárskou dôslednosťou absolútne presne reaguje nielen na filozofické výzvy Rothovho románu, ale aj na štylistickú fakticitu vytvárajúcu jeho presvedčivosť.

Alexander Halvoník

ZRKADLÍME

Netalentovaných spisovateľov sú plné kníhkupectvá – lebo aj mnoho čitateľov je netalentovaných. Ako keby bola ruka trhu nie neviditeľná, ale nevidomá. Vie počítať, ale nevie čítať.

Ján Fülle, Pravda 27. júla

KDE BOLO

- **Čítareň U červeného raka v Bratislave** – čítanie z básní Vlastimila KOVALČÍKA a triológ Teodora KRIŽKU, Jána LITVÁKA a Radoslava MATEJOVA o jeho poetike, živote i tvorbe – 7. júla
- **Čítareň U červeného raka v Bratislave** – prezentácia martinských literárnych klubov Ľala ho a Mädokýš – 14. júla
- **Art Jazz Gallery, Winterova 29 v Piešťanoch** – prezentácia publikácie *Slovenský bigbít* a stretnutie s jej autormi – Ľubošom JURÍKOM a Dodom ŠUHAJDOM a aktérmi daných čias – 15. júla.
- **Kaviareň NEXT APACHE v Bratislave** – Literárne kino s Miroslavom BRŮCKOM – 16. júla
- **Kaviareň NEXT APACHE v Bratislave** – Literárne kino s Vladom JANČEKOM a jeho knihou *Kocúrov* – 23. júla
- **Málinec** – prezentácia monografie obce *Málinec* – 25. júla
- **Zámocký park v Pezinku** – autorské čítanie spisovateľov: Jozef BANÁŠ, Milan BLAHA, Anton HYKISCH, Tibor HUSZÁR, Ľuboš JURÍK, Jozef MIKLOŠKO, Pavol NEMEC, Ľubomír OLACH, Peter RAŠLA, Oliver SOLGA, Milan STANO – 26. júla
- **Čítareň U červeného raka v Bratislave** – stretnutie s britským spisovateľom a libertariom Seanom GABBOM – 28. júla
- **Kaviareň NEXT APACHE v Bratislave** – Literárne kino s Danielou KAPITÁNOVOU – 30. júla

KDE BUDE

- **Kaviareň NEXT APACHE v Bratislave** – Literárne kino s Kolomanom KOCÚROM – 6. augusta o 20.00
- **Kaviareň NEXT APACHE v Bratislave** – Literárne kino venované Pavlovi HRÚZOVÍ (14.6.1941 – 15.8.2008) – 13. augusta o 20.00
- **Mestská knižnica v Piešťanoch** – výstava Najkrajšie knihy Slovenska 2008 – do 14. augusta
- **Oravská knižnica A. Habovštiaka v Dolnom Kubíne** – Noc Čierneho jednorožca – nočné fantasy čítanie s klubom Unicornus – 14.–15. augusta
- **Banská Štiavnica** – poetický festival Cap à l'Est od 18. do 22. augusta
- **Kaviareň NEXT APACHE v Bratislave** – Literárne kino s Monikou KOMPANÍKOVOU – 20. augusta o 20.00
- **Kaviareň NEXT APACHE v Bratislave** – Literárne kino so Svetlanou ŽUCHOVOU 27. augusta o 20.00
- **Čítareň U červeného raka v Bratislave** – literárny večer venovaný poetke Lýdii VADKERTI-GAVORNÍKOVEJ – 28. augusta o 17.00

V rámci 1. ročníka programového projektu Letné literárne láskanie čítali v Bratislave na Nádvorí Klarisky 10. júla Ján Buzássy, Ľubomír Feldek, Ivan Štrpka, Iveta Radičová, Boris Farkaš, Vanda Feriancová, František Kovár, Milan Markovič a Tony Kubasák z tvorby beatnikov, v sobotu 11. júla v programe Jenčíková číta Pastirčáka predstavila svojimi očami básnika, prozaika, esejistu, výtvarníka a kazateľa Daniela Pastirčáka režisérka Eva Jenčíková. Svoj pohľad na vizionárskych básnikov od Wiliama Blakea po Sama Bohdana Hroboňa prezentoval spisovateľ Daniel Hevier (na snímke Petra Procházku) v programe Hevier číta blúznivé deti jasnozrivé v nedeľu 12. júla.

Knižné hody v Seredi

Celoslovenský projekt Občianskeho združenia Fanfára Knižné hody na podporu alternatívnej a intelektuálnej scény v regiónoch našiel odozvu aj v Seredi. Tretí ročník Sereďských knižných hodov (pod záštitou primátora Mgr. V. Vranoviča) sa niesol v znamení hesla Kniha je mostom ku vzťahom. Celé mesto 24. júna napriek dažďu žilo knihou, slovom, literárnymi súťažami, burzou kníh, prednáškami, stretnutiami, ktoré doplnil spev, tanec, divadelné a športové vystúpenia. Vybrať si mohol skutočne každý – od škôlkarov až po dôchodcov. Medzi deťmi dominovali jednoznačne rozprávky. V materských, základných školách, špeciálnej základnej škole i v centre voľného času pripravili napr. Deň s rozprávkami, Z rozprávky do rozprávky, Podte s nami do rozprávky, Moja obľúbená knižka, výstavy kníh, či kresieb na tému Moja najmilšia rozprávka alebo Čítanie pod perinou. Tí starší, z HEVI klubu Obchodnej akadémie v Seredi, zorganizovali v Dome kultúry Literárnu hádankársku dielňu, v ktorej si odvážlivci mohli overiť svoje znalosti z literatúry a Tvorivé písanie, v ktorom si súťažiaci mohli vybrať z 20 návrhov jeden frazeologizmus a vtipne, netradične ho dotvoriť (napr. *Chodiť okolo niečoho, ako mačka, Držať niekoho ako ..., Trasie sa za grošom ako...*“).

Mestská knižnica v Seredi má pre svojich 2000 čitateľov (z toho vyše 800 detí) k dispozícii 50 tisíc knižničných jednotiek a 25 titulov periodík (6 počítačov s pripojením na internet zabezpečuje miestny súkromník) a organizuje rozličné besedy, literárne pásma, či Noc s Andersenom. Riaditeľka Yveta Kayserová uviedla, že knižnica privítala myšlienku spoločných podujatí venovaných knihe. Tento rok pripravila dopoludnie pre predškolákov, už tradične burzu kníh a pre zábudlivých čitateľov možnosť vrátiť knihy bez pokuty. Knižnica bola aj spoluorganizátorom literárneho večera o šintavskej rodáčke Márii Terézii Artnerovej (1772-1829 Záhreb), ktorý pripravilo Občianske združenie Galanta literárna v Mestskom múzeu – Fándlyho fare. Túto málo známu postavu literárnych dejín predstavila PhDr. Viera Glosíková, CSc., z Karlovej univerzity v Prahe. PhDr. Anna Jónášová informovala o výskume v domácich i zahraničných archívoch, o vzťahoch a kontaktoch spisovateľky s rodinou grófa Zaya, vďaka ktorej nemusela živiť. Slová odborníkov spestrili ukážky z autorkinej tvorby v interpretácii Ludmily Horvátovej a výstavka dokumentov zo života M. T. Artnerovej, ako aj pôvodné vydania jej diela z fondov Univerzitetnej knižnice v Bratislave a Ústrednej knižnice SAV. Literárny večer bol dôstojným holdom rodáčke, ktorej dielo sa vyplatí poznať.

Škoda, že počasie zmarilo viaceré podujatia, ako Knihy z poličky na lavičky (čítanie kníh na mestských lavičkách) a Poézia všedného dňa, v ktorom sa ukážky z tvorby mladých i starších mali tiež dostať medzi ľudí – na lavičky. Možno nabuduce.

Lýdia Čelková

Moje srdce má prázdniny

Mestská knižnica mesta Piešťany pripravila v priestoroch Piešťanského informačného strediska prázdninovú slávnosť pre dospelých. V utorok 14. júla na jeho pôde pokrstili knižku poetky Lubice Kepštovej *Moje srdce má prázdniny*, ktorá vyšla vo Vydavateľstve Maticy slovenskej v Martine. Súčasťou krstu bola vernisáž výstavy spoluautorky, ilustrátorky a výtvarníčky Aleny Wagnerovej. Autorky predstavila a podujatie moderovala redaktorka Slovenského rozhlasu Zuzana Belková a úlohu krstnej mamy žičlivo prijala poetka a esejistka Dana Podracká. Tento krst bol aj o čarovaní, odklínaní a veštbe, tú dobrá sudička vyskladala z písmeniek, ktorými pokrстила knihu. Veršom autorky podarovala druhý život herečka Zuzana Kapráliková a nedopovedané dopovedali piesne šansonierky Aleny Čermákovéj v gitarovom sprievode Ivana Čermáka.

Podakovanie na záver patrí zástupcov vydavateľstva Maticy slovenskej Milanovi Gondovi, riaditeľke Mestskej knižnice mesta Piešťany Margite Gálovej a všetkým vzácnym hosťom, ktorí svojou spriaznenosťou vytvorili neopakovateľnú atmosféru magického letného podvečera.

Na fotografii zľava: Alena Wagnerová, Zuzana Belková a Lubica Kepštová

Nevyužitá myšlienka

Ak je vydávanie nízkonákladových zbierok poézie podnikaním, tak asi podnikám.

Peter Šulej: História, KK Bagala 2009

Nové (e)PIGRAMY

Letný podvečer (21. júla) stretli sa v čitárni U červeného raka priatelia a priaznivci básnika Erika ONDREJČÍČKU, aby spoločne uvítali jeho novú knihu *(e)PIGRAMY* s ilustráciami Ivana POPOVIČA, ktorú vydalo vydavateľstvo Elán. O tom, ako sa rodili nápady do tejto knihy, hovoril s obidvomi autormi Juraj ŠEBESTA, riaditeľ Mestskej knižnice

v Bratislave, ktorá prezentáciu pripravila. Krátke prestávky medzi rozhovormi vyplnil hudobnými vstupmi Miloš ŽELEZŇÁK. Medzi publikom, ktoré zaplnilo záhradu letnej čitárne, nechýbal náš popredný aforista a najvernejší návštevník literárnych podujatí Tomáš JANOVIC.

—r—

Nezostalo po nich ticho

„Nie je nič smutnejšie, ako keď po človeku, ktorý zomrie, zostane naveky ticho,“ hovorí publicistka Alena Horváthová-Čisáriková. Možno aj preto stála pri zrode myšlienky napísať sériu článkov o známych slovenských osobnostiach z oblasti umenia a športu, „po ktorých zostalo prázdne miesto, ale ticho určite nie...“ Nápadu sa ujalo vydavateľstvo Forza Music a redaktorka Dagmar Kinčeková prizvala k spolupráci aj publicistov Petra Vala s Romanom Slušným. Vznikla tak zaujímavá publikácia *Nezostalo po nich ticho*.

Dvanásť osudov osobností sledujeme očami autorov a ich blízkych (rodiny a priatelia poskytli fotografie aj písomné materiály z rodinných archívov) v dvanástich kapitolách v poradí: Jaroslav Filip: *Mizol v cigaretovom dyme*, Stano Radič: *Ponáhľal sa za Filipom*, Pavol Juráň: *Humor bral vždy vážne*, Elena Galanová: *Smutný koniec televíznej legendy*, Ondrej Nepela: *Náš zlatý Ondřík...*, Vlado Dzurilla: *Maco z brankárskej kľietky*, František Dibarbora: *Keď Dibi rozprával, zastavil sa čas*, Ivan Krajčiek: *Bohom obdarovaný búrlivák*, Zora Kolínska: *Aj v smrti krásna*, Karol Duchoň: *Volali ho aj slovenský Tom Jones*, Vlado Müller: *Golem s nežným srdcom*, Gustáv Valach: *Herec hľadania pravdy*.

Prehľadnosti by viac pomohlo zoradenie podľa abecedy, ale oceňujem, že každý profil je uvedený veľkou fotografiou, v ktorej je zalomený titul, meno a dátumy narodenia a úmrtia osobnosti, ale aj citát, ktorý ju charakterizuje.

Elena Ťapajová

Spoza kulís 2

Herec, scenárista a pedagóg Juraj Sarvaš mal v lete plné ruky práce vo svete kníh. Najskôr ako radvanský rodák v súvislosti s monografiou tejto bývalej samostatnej obce, dnes súčasťou Banskej Bystrice, kde nielen publikoval svoje spomienky na roky detstva a mladosti, ale bol aj hlavným aktérom jej uvedenia do života. Vzápätí sa predstavil vlastným dielom *Spoza kulís 2*, voľným pokračovaním rovnomennej knihy z roku 1996. Spomienky na hereckých kolegov a zákulisie divadla doplnil rozprávaním o svojich hereckých začiatkoch v rodisku, na bratislavskej scéne i o návrate do rodného regiónu na Akadémii umení v Banskej Bystrici. Bohatá fotodokumentácia dodáva autorovmu rozprávaniu plasticitu. Knihu prvýkrát uviedli 11. júna na Sarvašovej „materskej“ scéne na bratislavských Kramároch

v rámci 105. Poetického večera pri sviečkach. Druhýkrát v jeho rodisku 24. júna v spoločenskej sále Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici vo švíkoch. Organizátori (ŠVK – Literárne a hudobné múzeum, Odbočka Spolku slovenských spisovateľov a Akadémia umení) zabezpečili úrodnú pôdu pre Sarvašovu neúnavnú misiu. V programe sa striedalo Sarvašovo vlastné interpretačné umenie s ukázkami práce jeho hereckých odchovancov, hudobným folklórom i filmovým zosťrihom. Poetický večer v banskobystrickej Lazovnej ulici sa naisto vyrovnal tým zo Stromovej, ba žičlivostou priateľsky nakloneného domáceho publika ich hádam aj prekonal. Spokojný mohol byť aj vydavateľ Alexander Piekov z CCW, minulí sa všetky prinesené výtlaky knihy a autor ich s radosťou podpisoval.

Jana Borgulová

Slovensko v 20. storočí II.

Prvá svetová vojna 1914 – 1918
Bratislava, Veda 2008

Časové rozpätie štyroch rokov, vymedzujúcich obdobie 1. svetovej vojny 1914 – 1918, vstúpilo významne do dejín Slovenska a Slovákov. Rušným udalostiam, ktoré na konci vojny znamenali vznik o. i. aj Československa a skutočnosť, že sa Slováci stali štátotvorným národom, sa venuje druhý zväzok syntetického diela *Slovensko v 20. storočí*, ktorý pripravil autorský kolektív pracovníkov (G. Dudeková, R. Holec, M. Hronský, E. Jakešová, D. Kováč, E. Mannová, M. Podrimavský) Historického ústavu SAV pod vedením Dušana Kováča. Výskum tentoraz zamerali predovšetkým na „oblasť hospodárskych a sociálnych dejín, vrátane dejín každodenného života“, aby mohli ponúknuť čitateľom hodnoverný pohľad na vtedajšiu spoločnosť. Doteraz sa totiž slovenská historiografia tohto obdobia orientovala viac na politické a vojenské dejiny. V chronologickej následnosti autori načrtli vývin od vypuknutia 1. svetovej vojny až po vznik Československa. Prehľadne a výstižne sa im podarilo spracovať pohľad na vtedajšie hospodárstvo v Uhorsku s dôrazom na hospodárstvo Slovenska, jeho kultúrny aj spoločenský život. Obraz slovenskej spoločnosti vykreslili na pozadí vojny (Brestlitovský mier, sociálne nepokoje, vzbury, naše légie v Rusku, ekonomický kolaps Rakúsko-Uhorska atď.). Vojnové fakty, postavenie slovenských vojakov na oboch stranách frontu až po porážku mocností a následný vznik Československa (vrátane Pittsburskej dohody a Deklarácie slovenského národa) – to sú záverečné kapitoly tohto zväzku. Moderný pohľad na udalosti 1. svetovej vojny dopĺňa pestrá fotodokumentácia (dobové fotografie, plagáty, kresby, karikatúry, reprodukcie obrazov, pohľadnice, mapky, portréty dejateľov atď.), užitočný autorský register a bohatá výberová bibliografia. Po prvom zväzku s podtitulom *Na začiatku storočia 1901-1914* poskytuje aj druhý zväzok *Slovenska v 20. storočí* širokej čitateľskej verejnosti súborný pohľad na spracované obdobie z hľadiska nového prístupu historikov. So záujmom preto možno očakávať spracovanie nasledujúceho obdobia našej histórie.

Zuzana Galovičová

Vasil Gluchman: Etika na Slovensku (minulosť a prítomnosť)

Bratislava, Hajko & Hajková 2008

Ako už napovedá samotný názov *Etika na Slovensku*, predstavuje prierez vývojom etického myslenia na Slovensku, a to v období od konca 18. storočia až do súčasnosti, s dôrazom na históriu etického myslenia v rámci evanjelického prostredia u nás. Kniha predstavuje sondu do problémov, ktorými sa zaoberala slovenská evanjelická etika v minulosti, v podobe štúdií a analýz niekoľkých významných diel prominentných osobností dejín filozoficko-etického myslenia na Slovensku. Úvodné kapitoly majú skôr metodologický charakter, autor sa v nich venuje otázkam dobových teórií filozofickej etiky, ako aj súčasným problémom formulovania etických teórií v európskom kontexte. Prezentuje svoje názory a stanoviská a definuje cieľ svojej práce: „skúmanie prínosu najvýznamnejších predstaviteľov etického myslenia k poznaniu a pochopeniu etiky, morálky a mravnosti súčasnosti“. Jeho súčasťou je aj rozprava

o protestantizme a prínosoch Martina Luthera a jeho reformácie k dejinám ľudstva, vrátane pozitívnej úlohy, ktorú zohrala pri budovaní štátnej zvrchovanosti slovenského národa.

Najpodstatnejšiu časť práce tvoria chronologicky radené analýzy významných diel evanjelickej inteligencie, ktorých cieľom je zdokumentovať postupný vývoj etického myslenia na území Slovenska. Prvou je *Pamätná celému svetu Tragédie* Augustína Doležala, v ktorej sa autor zaoberá otázkami morálky, hriechu a zla a konfrontuje ich so svojou koncepciou etiky sociálnych dôsledkov. Pokračuje štúdiom hriechu a neresti v slovenskej evanjelickej etike 18. a 19. storočia, konkrétne v dielach S. Hruškoviča, J. Jakobeja, L. Štúra, J. Chalupku, S. Ormisa, M. Rakovského a J. Záborského. Tretí príspevok venuje konfrontácii súčasných a historických názorov evanjelickej etiky v otázkach intersubjektivity a zodpovednosti. Nasledujú

analýzy etických názorov obsiahnutých v dielach prešovského filozofa A. Vandraka, predstaviteľa slovenskej národno-buditeľskej generácie P. Hečka a významného slovenského spisovateľa, politika, kňaza a filozofa M. Rázusa. Posledný príspevok je venovaný problematike človeka v slovenskej evanjelickej etike druhej polovice 20. storočia, v rámci ktorej autor rozoberá etické koncepcie teológie tvárou k životu, alternatívne vnímanie sociálno-etickej problematiky v diele J. Madarása a koncepciu humanizovanej deontológie I. Kišša.

Etika na Slovensku profesora Gluchmana z Inštitútu filozofie a etiky na Filozofickej fakulte PU v Prešove vnáša svetlo do pomerne málo známych stránok dejín nášho intelektuálneho a zvlášť filozoficko-etického myslenia minulosti a ako taká nepochybne osloví predovšetkým odbornú verejnosť pôsobiacu v tejto sfére.

Vladimír Hübner

Soňa Žiaková: Večné dieťa Margarétka

Žilina, Urela 2008

„Nie je dôležité, čo urobíme, ale či to robíme s láskou.“ (s. 50)

Kniha *Večné dieťa Margarétka* vznikla z lásky. Prvotina Sone Žiakovej sa zrodila v spolupráci so žilinskou spisovateľkou Katarínou Mikolášovou.

Aj vďaka priateľstvu týchto dvoch žien sa nám do rúk dostáva autobiografický príbeh, ktorého hodnota spočíva práve v autentickejšej výpovedi. Soňa sa rozhodla podeliť o svoje životné skúsenosti. Úprimne, citlivo, s ľahkosťou a zároveň nadhľadom nám sprostredkováva osobný príbeh plný utrpenia, zápasov, hladania, ale predovšetkým viery a lásky. Autorku spoznávame postupne prostredníctvom jednotlivých kapitol a ona sa nám dostáva pod kožu svojou ľudskosťou, občasnými psychologickými náhľadmi, ktoré nám pomáhajú „pochopiť ju v kontexte“, ale aj zmyslom pre humor a krásnym vzťahom k prírode a zvieratám.

Jadrom príbehu Sone Žiakovej je boj so zákernou chorobou – rakovinou, ktorú familiárne nazýva INKOU. Roky trápenia ju však na duchu negatívne nepoznámali. Z knihy sa dozvedáme, že práve ťažký údel ju sformoval do pozoruhodnej etickej osobnosti hľadajúcej a nachádzajúcej viery v Bo-

ha a lásku k životu, ako aj lásku k blížnemu.

Soňa v najťažších chvíľach objavuje všeobjímajúcu agapé – akoby záračne sa okolo nej vytvára vzácna pavučina priateľstva, ktorá ju privádza až na pútnické miesto – do Lúrd. Opis jej zážitkov spojených s vierou, ako aj stretnutie so slepou deväťročnou Slávkou zapôsobí na čitateľa mimoriadne silno. Soňa lásku prijíma, ale nadovšetko ju aj rozdáva, a tak robí svet lepším.

Táto kniha je odkazom pre všetkých trpiacich. Nie je nárekom či sťažnosťou. Presne naopak – je návodom na hľadanie lúča svetla vo svojom vnútri, ale aj vo svojom blížnom. Je to kniha o sile lásky – materskej, lásky synov k matke, lásky medzi blížnymi, lásky k Bohu a životu.

Teplo, ktoré sála zo strán tejto knižky, je cítiť aj zo sakrálnych malieb majstra Mojмира Vlkolačka, ktoré vkusne a citlivo dopĺňajú príbeh Margarétky. A prečo v titule knihy figuruje meno Margarétka? To nech spolu s inými tajomstvami objaví pozorný čitateľ.

Na záver citát od André Gida z jeho denníka z roku 1930:

„Myslím, že choroby sú kľúčom, ktorý otvára dôležité dvere poznania a skúsenosti. Dobrý zdravotný stav nám nedovolí všetkému rozumieť. Ale choroba

nám odhalí niektoré pravdy. Pohodlný život spôsobí, že sa o tieto pravdy nezaujímame.“

Vlasta Krajčová

Ak vás zaujal silný príbeh utrpenia preniknutý hlbokými emóciami a pozitívnu životnou filozofiou, potom si knihu *Večné dieťa Margarétka* môžete prečítať, ak pošlete kupón Urela zo strany 11 do 2. septembra k nám do redakcie.

KNIHA ROKA 2009

Stav k 21. júlu

Počet hlasov

KNIHA ROKA

1. I. Bukovský: Teraz to zide? – AKV – Ambulancia klinickej výživy	9
2. M. Rúfus: Ako stopy v snehu – Slovenský spisovateľ	8
3. T. Keleová-Vasilková: Srdce v tme – Ikar	6
4. R. Schuster: Farby Islandu – Press Print	5
4. V. Rušin: Astronóm M. R. Štefánik – Veda	5

DEBUT ROKA

1. I. Dobráková: Prvá smrť v rodine – Marenčin PT	6
2. V. Štefanič: Kráľovná z Tammiru – Don Bosco	4
3. G. Weissová: Diagnóza F 50 – Evitapress	3
4. I. Kučerová: Loviť alebo nebyť – Motýl	2

YDAVATEĽSTVO ROKA

1. Ikar	8
2. Slovenský spisovateľ	7
3. Aspekt	5
3. Vydavateľstvo Slovart	5
4. AKV – Ambulancia klinickej výživy	4

ANKETOVÝ LÍSTOK - KNIHA ROKA 2009

KNIŽNÁ REVUE

1. Na knihu roka navrhujem:

(autor, názov, vydavateľstvo)

2. Za debut roka navrhujem:

(autor, názov, vydavateľstvo)

3. Za vydavateľstvo roka navrhujem:

Meno a adresa odosielateľa: .....

(podpis)

Svoje hlasy do ankety KNIHA ROKA 2009 posielajte na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH. Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSČ a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2009. Uzávierka ankety je 15. marca 2010.

BIBLIOGLOSSÁR

Veronika Čtvrtečková
U NÁS NA DVORE
U NÁS V ZÁHRADKE
Bratislava, Fragment 2009
Preklad Iveta Dalmádyová

Veselými obrázkami ilustrovala autorka krátkych veršikov V. Čtvrtečková pre najmenších dve lepoprelky. V prvom sa zoznámia deti s domácimi zvieratkami – kravičkou, ovečkou, kačkou, prasiatkom, sliepočkou, psičkom či mačičkou. Druhé lepoprelko predstaví obyvateľov záhrady – ježka, včielku, motýľa, slimáka, krtka, lienky, pavúka či drozda. Každý veršik jednoducho a výstižne charakterizuje zvieratko, aby si ho deti mohli ľahko zapamätať a rozlíšiť od ostatných.

CESTOVINY

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009

Preklad Katarína Bobříková

K základným surovinám v kuchyni patria cestoviny v rozmanitých formách. Príručka o tomto druhu potravín, známom už od rímskych čias, zoznamuje s rozdeľovaním sušených cestovín podľa tvarov a prináša prehľad najčastejšie používaných neplnených cestovín s ich talianskymi názvami a vysvetlením o aký druh cestoviny ide. Kuchárska kniha obsahuje široký výber receptov z medzinárodnej kuchyne s cestovinami na polievku, predjedlá, s mäsom, rybami, vegetariánske pochúťky i dezerty. Všetky recepty sú zrozumiteľné a jednoduché, ale pri ich príprave treba používať čerstvé a aromatické prísady. Kniha má peknú grafickú úpravu a je vhodným letným darčekom pre všetkých, ktorí obľubujú cestoviny.

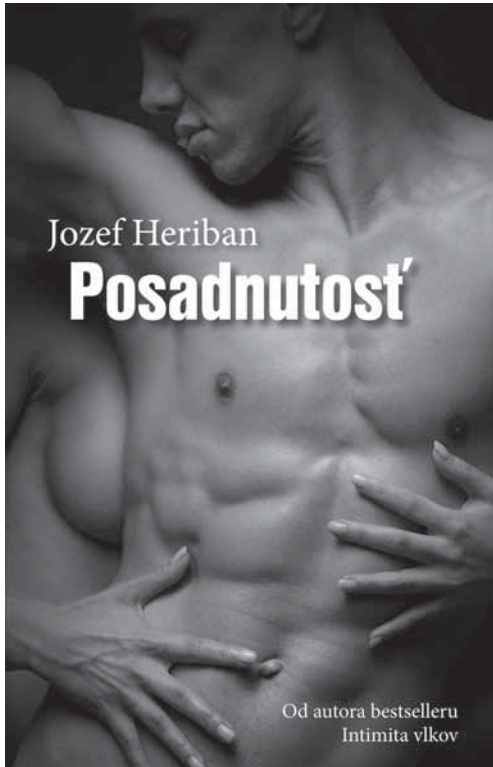
Margot a Roland Spohnovci AKÁ JE TO KVETINA?

Bratislava, Ikar 2009
Preklad Kornélia Goliášová, Eva Kmeťová

Publikácia vychádza v edícii nových sprievodcov do prírody, čiže v rade, ktorý sa snaží čo najviac sklbiť praktické nároky použiteľnej príručky v prírode s prehľadnou teóriou. Manželia – botanici do formátu skladnej knižky preto zaradili takmer 500 druhov kvitnúcich rastlín z celej Európy. Predstavujú ich krátkym opisom, fotografiou a detailom kvetu, listu či koreňa s dôležitými charakteristickými znakmi. Orientáciu v množstve druhov uľahčuje farebný kód na okrajoch strán. Prakticitu podčiarkuje aj fóliový obal, čo je trochu nespravodlivé, lebo ak náhodou zmoknete vy, kniha si bude hovieť v suchu. No obdiv ku krásne divých kvetov hravo prekoná podobnú maličkosť.

-lč- -rm-

Jozef Heriban: Posadnutosť

1. Obraz

Leteli sme bez prestávky už druhý deň. Prieskumníci. Pod nami sa prevažovali temné vlny oceánu a ja som si predstavoval krajinu, ktorú sme hľadali. Stromy obsypané štavnatým ovocím. Zelené úrodné polia. Červené kopce. Vysokú trstinu. Hlasy žeriavov a divokých husí. Predstavoval som si širokú rieku. Plávajúce lode naložené vzácnym drevom. Exotické korenie. Liečivé rastliny. Jemné látky. Kone cválajúce po púšti.

A vtedy sa to stalo. Spoza horizontu sa vynorilo jemné svetlo. Ružová žiara. Nový život. Spev vtákov. Vôňa mora. Z hladiny šireho oceánu vystúpili prvé slnečné lúče.

Milujem slnko. Milujem Re. Stúpam stále vyššie a vyššie. Stúpam k purpurovej guli. Som posadnutý túžbou dotknúť sa ho. Keď sa pozriem dolu, pod sebou vidím malé biele pierko. Hojda sa v jemnom vánku. Nevieť pochopiť, ako sa dostalo do takej výšky...

Volám sa Ezra Mayer. Pred piatimi rokmi som si zmenil meno. Zmenil som si ho v momente, keď som začal znovu chodiť. Je to zvláštny pocit, keď máte zrazu nové meno. Nikdy som si nemyslel, že je to také zložité. Akoby ste emigrovali zo svojej osobnosti. Akoby vám zhorel dom so všetkými vašimi fotografiami, s celou vašou minulosťou.

Podobne sa asi cítia ženy, keď sa vydávajú. Zrazu majú nové meno, ktoré sa im veľakrát vôbec nepáči. Urobia to z lásky k manželovi. Urobia to a potom majú niektoré so svojim novým menom celý život problém. Deje sa to už celé stáročia.

Zmenil som si meno, ale moji najbližší ma stále oslovujú Michal. Staršia dcéra Ria, mladšia dcéra Tanya, nemanželský syn Boris a niekoľko mojich starých známych a priateľov. Aj Nina, moja zakázaná láska. Keby som bol v kontakte s mojou bývalou manželkou Soňou, určite by sa k nim pridala. Vždy hovorila, že Ezra je elitárske meno. Výlučné, tvrdé a dosť agresívne. Mne sa také nezdá. Ezra v preklade znamená ten, ktorý pomáha.

Žijem už niekoľko rokov na brehu mora. So psom, s dvomi mačkami a starým invalidným vozíkom, z ktorého vždy večer pozorujem západ slnka. Ten invalidný vozík som si priviezol, aby som nezabudol. Za domom je malá záhradka s kvetináčmi, do ktorých som zasadil liečivé byliny. Skorocel, materinu dúšku, šalviu, mäta, rozmarín. Celkom pri plote rastú tri vysoké figovníky. Milujem ich vôňu, ktorá sa mieša s vôňou morských vln a dreveného uhlia.

Vône vo mne vyvolávajú spomienky. Pamätám si vôňu borovicového lesa. Jeho obavu z blížiacej sa búrky, aj upokojujúci vzduch jesenného súmraku. Pamätám si vôňu vysokého modrého neba nad nekonečnou mongolskou pustou, aj vôňu piesočnej búrky v údolí kráľov.

Najviac si však pamätám vône žien. Možno je to preto, že ženská krása ma vždy fascinovala. Keby som bol fotografom, celý život by som fotil ženy. Mladé, staršie, aj tie najstaršie. Nahé aj obléčené. Bohaté aj chudobné. Ženy milienky, matky, kamarátky. Ženy, ktoré majú rady svoje deti, ženy, ktoré majú rady svojich mužov, ženy, ktoré majú rady ženy. Ženy všetkých národností, žijúce na všetkých kontinentoch. To by sa mi páčilo. Fotiť ženy a ich citlivosť. Ich auru, ich myšlienky, ich túžby, aj ich sklamanie. Keby som bol fotografom, fotil by som ženy a ich vône.

Pamätám si, ako voňala Soňa, keď ma ešte milovala, aj keď mi oznámila, že podala žiadosť o rozvod. Pamätám si tisíce vôní nášho spoločného života. Keď varila, keď sa smiala, keď sa

Nová kniha Jozefa Heribana *Posadnutosť* je voľným pokračovaním bestselleru *Intimita vlkov*, ktorý bol v roku 2008 niekoľko týždňov najpredávanejším titulom internetových portálov martinus.sk, pemec.sk, gorila.sk, filmy-sme.sk, ako aj siete kníhkupectiev Panta Rhei. Na pozadí sugestívneho príbehu vytvára autor dráždivú zmes zmyselnosti, šokujúcej úprimnosti a esenciálneho humoru. Jeho rozprávania, popretkávané odkazmi starých civilizácií, pôsobi na naše city ako účinný liek proti starobe a zakrádajúcej sa samote. Ako nápoj, ktorý je najlepšie popíjať cez záchranú slamku lásky.

hnevala, aj keď bola šťastná. Pamätám si jej vôňu, keď sme vystrašení utekali do nemocnice s Riou v náručí. Keď sa narodila Tanya. Na tie vône nikdy nezabudnem.

Ale zo všetkých žien najkrajšie voňala Nina. Voňala jemne ružovo, svetlotyrkysovo, achátovo. Voňala ako letný vánok, ktorý prichádza z ďalekých krajín. Tajomne a nežne. Vášnivo a bezbranne. Sebavedome a hravo. Dlhú som tú vôňu nevedel identifikovať. Bola mi blízka. Mal som pocit, že ju dôverne poznám. Celé noci som sa pritláčal zozadu k jej horúcemu telu. Pokúšal som sa spomenúť si. Vnáril som tvár do jej vlasov. Tá vôňa sa strácala v dialke ako priesvitný opar. Unikala mi do neznáma. Teraz už viem, že tak ako Nina voňali veľkňazky bohyně Isis. Keby som to vedel skôr, nemusel som toľko rokov sedieť v invalidnom vozíku na terase sanatória.

Môj život je úplne jednoduchý. Ráno vstanem a uvarím si kávu. Potom si zacvičím niekoľko špeciálnych cvikov na chrbticu a zjem jogurt s vložkami. Niekedy si do misky pridám orechy, med a kúsok ovocia. To sú moje raňajky už tridsať rokov. Keď som žil na Slovensku, dcéry sa ma vždy spýtovali, ako môžem jesť stále to isté. Ja som im len s úsmevom vysvetľoval, ako sa už večer teším na svoje ranné jedlo.

Po raňajkách chodievame s Britom dolu na pobrežie. Kráčame po úzkom chodníku a ovoniavame prebúdajúcu sa zem. Na zelených lístkoch nízkych kríkov sa lesknú kvapôčky ranej rosy. More je niekedy ocelovomodré a inokedy tmavozelené. Kým vlny narážajú do skál, pena sa zachytáva na kamienkoch kotľujúcich sa do puklín maličkých jaskýň. Na horizonte sa hojda vychádzajúce slnko. Nahý skočím do vln. Plávam k oranžovej guli. Cítim, ako chladná voda hladí moje ubolené telo. Robím to každé ráno. Už niekoľko rokov. Plávam k malému ostrovčeku, kde kedysi dávno stál maják. Každé ráno. Už niekoľko rokov. Plávam a rozprávam sa s Bohom. To je môj ranný rituál.

2. Obraz

Okno na terasu bolo otvorené. Pod starým dreveným stolom sa rozvalovali moje dve mačky Nut a Maat. Mali dobrý život a vedeli si ho vychutnať. Michaela položila na stôl diktafón a stíšeným hlasom sa spýtala:

– Ja viem, že ste na túto otázku už určite veľa krát odpovedali, ale naozaj ste nikdy počas tých piatich rokov nezapochovali, že začnete znovu chodiť?

Všetci novinári kladú tie isté otázky. Oveľa jednoduchšie by bolo, keby išli na net, zadali do vyhľadávacej vašej meno a rozhovor by mohli pokojne zakašpiľovať. Nikto by to nezistil. Aby som nepokazil hru, odpovedal som ako zvyčajne:

– Nikdy som nezapochoval. Ani na chvíľu. Od prvého momentu, keď som zistil, že som ten náraz prežil, predstavoval som si, že raz budem chodiť.

– Aj keď vám lekári povedali, že máte fatálne poškodenú chrbticu?

– Aj vtedy keď mi to hovorili, predstavoval som si, že budem chodiť.

– Ako ste si to predstavovali?

Michaela mala hnedé, inteligentné oči. Bola vysoká a štíhla. Pri otázkach sa nakláňala do ľavej strany. Akoby hľadala najvýhodnejšiu pozíciu. Z jej hlasu bolo cítiť sebavedomie, ale aj akúsi nepochopiteľnú zraniteľnosť. Mala dlhé nohy, ktoré si skrížila pod sebou. Tým neobvyklým sedením ma provokovala. Začínala sa mi páčiť.

Predstavoval som si to vždy pri prebúdzaní. Každý deň. Celé roky. Predstavoval som si, ako vychádza slnko nad morom. Ako idem k tomu slnku po opustenej piesočnej pláži.

– Keď som sa pripravovala na tento rozhovor, zašla som za vašim ošetrovateľom lekárom. Povedal mi, že to, čo sa stalo s vašou chrbticou, je zázrak. – Na svete sa stane niekoľko zázrakov denne. Mohli by ste o nich napísať seriál.

Michaela sa zvodne predklonila. Sústredene sa mi zahľadela do očí. Rozmýšľal som, či ten záujem o moju osobu len nepredstiera. Ak áno, bol to slušný herecký výkon.

– Naozaj si myslíte, že človek môže zásadne zmeniť svoj život?

– Som o tom presvedčený. Človek si môže naprogramovať dobrý život. Najlepšie je, keď si ho naprogramujú dvaja, ktorí sa majú radi. Ešte lepšie je, keď si to naprogramuje celá rodina. Čím viac ľudí myslí na tú istú vec, tým skôr sa splní.

Michaela ma so záujmom počúvala. Podobala sa na Norah Jones. Mala presne taký zvláštny zamatovaný hlas. Neveriaco pokrútila hlavou.

– Nevieť si predstaviť, že je to také jednoduché.

– Nie je to jednoduché, ale tak to na svete funguje. Aj v dobrom, aj v zlom. Preto sa niektorým národom darí a niektorým nedarí. Preto sú niektoré krajiny úspešné a niektoré neúspešné. Preto vznikajú vojny.

– Vojny?

– Objavia sa v hlavách ľudí. Zrazu si všetci myslia, že jediným možným riešením je niekoho trestnúť po hlave. Poprípade mu hlavu odstrelíť.

Mladá novinárka sediaca oproti mne sa zvodne usmiala. Zbadal som v jej očiach zvláštny lesk. Jej zreničky sa rozšírili.

– Dobré teda. Keď si teraz začnem niečo predstavať, stane sa to?

Pozeral som do jej mačacích očí. Vedel som, na čo myslí.

– Môže sa to stať, ak to chcú obidvaja.

Michaela sa postavila a prešla k aparátúre. Zosilnila hudbu. Norah Jones spievala *Turn Me On*. Otočila sa ku mne a zvodne sa zavlnila v bokoch.

– Prečo by to nemal chcieť?!

Privrela oči a začala pomaly tancovať. Jej pohyby boli vláčne. Spýtal som sa:

– Máte rada Noru Jones?

Michaela stíšeným hlasom zašepkala:

– Veľmi. Ona sa totiž na mňa podobá.

Prikývol som.

Dokonca má aj podobnú farbu hlasu.

Michaela sa pomaličky približovala k môjmu kreslu. Dlhými prstami si rozopínala krémovú blúzku. Bola pri mne celkom blízko. Cítil som jemnú vôňu vychádzajúcu z jej opálenej pokožky. Zobrala mi ruku a položila ju na svoje hladké brucho. Zacítil som jemnú vibráciu. Svoj prížmúrené oči ma pozorovala. Pomaly, pomaličky ma vábila do pasce. Volala ma k sebe. Ale ja som vedel, že sa jej to nepodarí. *Turn Me On*.

Počul som jej zhrubnutý hlas.

– Chcem to, od prvého momentu, ako som sem prišla.

Začali sme sa bozkávať. Vzrušovalo ma to. Prešiel som jemne prstom po jej perách. Boli vlhké a hebké. Povedal som:

Michaela, páčiš sa mi. Si krásna žena. Nežná, voňavá, ale ja sa nemilujem. Už roky som sa s nikým nemiloval.

Jej dľaň zablúdila do môjho rozkroku. Zašepkala:

– Prečo to nechceš?

– Mám na to dôvod.

– Určite?

Prikývol som. Michaela sa nevzdávala.

– A ja sa môžem pomilovať?

Znovu som prikývol. Michaela si uvoľnila posledný gombík batistovej blúzky a spustila ju na zem. Pozorovala ma cez prížmúrené oči. Bola presvedčená, že nevydržím. V ústach si dráždivo navlhčila dlhé prsty, aby ich zasunula medzi svoje rozčúžené stehná.

Otočila sa ku mne chrbtom. Pod vzrušujúcou líniou bokov som uvidel tetovanie. Roztiahnuté krídla bohyně Isis sa strácali v Michaeliných oblinách. Posunula sa dopredu a vydala zvuk podobný vzlyku divokej šelmy. Pokožka nad jej zdvihnutými poglobami sa napla. Zacítil som neznesiteľný tlak v podbrušku. Krídla bohyně sa jemne pohybovali v rytme tlmených vzdychov.

Michaela sa obzrela. Cez plece zachrapčala:

– Ešte si si to nerozmyslel? Nechceš sa ma aspoň trochu dotknúť? Len tak, končekmi prstov? Bude sa ti to páčiť.

Aj keď som to veľmi chcel, odmietavo som pokrútil hlavou. Fascinované som pozoroval vznášajúce sa krídla bohyně. Michaela sa prevalila na chrbát a pred mojimi očami sa zmyselne milovala. Natiahla ruku a chraplavo zašepkala:

– Pod ku mne. Nenechávaj ma tu samu.

Úryvok z románu, ktorý začiatkom septembra vyjde vo vydavateľstve Heral.

Ján Lenčo: Odyseus, bronz a krv

Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2009

Hrdinské epy Ilias a Odysea, ktorých autorstvo sa pripisuje Homérovi, patria medzi najstaršie starogrécke literárne pamiatky. Ide o rozsiahle dielo opisujúce boj Grékov a Trójčanov (Ilias) a desaťročné putovanie kráľa Odysea do svojej vlasti v Itake (Odyseus). A práve touto tematikou sa inšpiroval i slovenský prozaik Ján Lenčo, ktorý v roku 1982 vydal historický román *Odyseus, bronz a krv* a doplnil tak rad svojich historických próz o hrdinoch staroveku – Egyptanka Nitokris (1972), Hviezdne okamihy (1974), Čarodejník z Atén (1978), Zlaté rúno (1979), Kleopatrin milenec (1980) či román Žena medzi kráľmi (1985). Až dnes, v 21. storočí, vychádza nové vydanie románu *Odyseus, bronz a krv*, ktoré umožňuje i súčasnému mladému čitateľovi dozvedieť sa o príbehoch gréckych hrdinov z netradičného uhla pohľadu.

Hneď v úvode sa autor čitateľovi priznáva, čo spôsobilo, že sa rozhodol spracovať veľmi rozsiahlu, no zároveň notoricky známu tému trójskej vojny: „Predsa však neviem jedno – to najdôležitejšie. Nevieť, či je v nich pravda. Mučím sa tou neistotou“ (s. 7). Teda číra zvedavosť ho prinútila štylizovať sa do roly pútnika, ktorý sa vydáva na fiktívnu cestu za hrdinami trójskeho príbehu. Spoločne navštívi 25 najvýznamnejších hrdinov trójskej vojny a vyrozpráva tak 25 známych, no predsa len, podľa autora, pravdivých príbehov ako ich podal Homér. Kapitoly nesú mená týchto hrdinov. Kniha je rámčovaná príbehom lásky kráľa Menelaosa a krásnej Heleny, kvôli ktorej sa rozpútala desaťročná vojna. Cieľom autora je predstaviť čitateľovi ľudské typy Menelaosa, Odysea či Achilla. V jednotlivých rozprávaniach sa nesústreďuje na zdĺhavé opisy vojny, ani na fakty známe už z Homérových eposov. Naopak, svoju pozornosť sústreďuje na vnútorný svet hrdinov, ich pocity a túžby. Predstavuje ich ako obyčajných ľudí, ktorých spája okrem krvilačnej vojny i jeden spoločný motív – motív lásky k žene/mužovi. Menelaos, mocný spartský kráľ, sa vo svojom príbehu predstaví ako milujúci, no žiarlivý manžel, zbožňujúci svoju krásnu manželku Helenu do takej miery, že neváha vypíť nápoj zabudnutia, aby sa nemusel trápiť predstavami o tom, či mu Helena bola alebo nebola neverná s nenávideným trójskym princom Paridom. Legendárny Achilles uprednostní krátky, no slávny život pred pokojným životom v kruhu svojej manželky a rodiny. Preto stráca obe svoje milované ženy (Ifigéniu a Brizediu) a dokonca i svojho najlepšieho priateľa Patrokla a zomiera priskoro Paridovým šípom.

V príbehoch predstavuje autor ženské hrdinky ako múdre a prefikvané. Navonok síce pôsobia ako slabšie polovičky svojich manželov, no vo vnútri sú to silné osobnosti a dokonale poznajú svojich slávnych partnerov. Dokazujú to ich vnútorné monológy, vidno, že vedia aj to, o čom si ich manželia myslia, že nevedia. Odyseova manželka Penelopa, ktorá verne čakala na svojho Odysea dlhých dvadsať rokov, vedela, že manžel je jej neverný s čarodejnicou Kirké, no trpezlivo mu to tolerovala, pretože „takí sú muži. Muži žiadajú od žien vďačnosť a sami si robia zásluhy za to, čo u žien pokladajú za povinnosť a samozrejmosť“ (s. 214).

Posledné rozprávania je o krásnej Helene. Už v úvode románu Lenčo zdôrazňuje, že práve jej príbeh predstavuje pointu celej knihy a skutočne je to tak. Jej rozprávania doplnia skladačku celého príbehu trójskej vojny a práve krásna a obdivovaná Helena najvýstižnejšie charakterizuje mužov (nielen) tohto príbehu: „Lebo každý muž má jedinú skutočnú lásku – a to seba samého“ (s. 510).

Už Štefan Krčméry vo svojej zbierke biografických próz Zimná legenda (1957) sa pokúsil prerozprávať príbehy zo slovenských dejín zo svojho uhla pohľadu, no jeho príbehom chýbalo to, čo je pre čitateľa hádam najdôležitejšie – pútavosť. Lenčo ju, naopak, nadmieru využil. A po pridaní štipky exotiky vznikla kniha, ktorá zaujala nielen čitateľskú verejnosť minulého storočia, ale určite zaujme i tú súčasnú.

Jana Kopčová

Olga a jej mamuty

Miloš Ferko: Tisíc toliarov pre Olgu Stadnicku, Žilina, Artis Omnis 2008

Poviedková kniha Miloša Ferka na prvý pohľad vyzerá ako rozprávka, či prinajlepšom dievčenský román. Opak je však pravdou, vôbec nie je určená detskému publiku. Táto fantastika je nanajvýš intelektuálna a už z prvých riadkov vidno, že máme do činenia s umeleckou literatúrou vysokej hodnoty. O autorovom majstrovstve slova niet pochýb. Silno exponované štylizácie sa pri prvom čítaní môžu zdať nepochopiteľné, ba až nezmyselné. Všetko sa mení pri dôkladnejšom spracovaní textu čitateľom. Za množstvom spisovateľských „výčinov“ sa skrývajú odkazy na iné texty, vyššie idey či individuálne spomienky. V každom prípade sa do popredia tlačí hravosť fráz podporujúca zábavnú funkciu príbehov.

Príbehy sú rámcované spoločnými postavami a prostredím, čím sa kniha blíži skôr k románu. Niekedy však ide o zachytenie nepatrnej, ale významnej myšlienky, keď text naberá znaky črty. Na ploche dvadsiatich siedmich kapitol máme pred očami najmä Olgu, ktorej postupné vykresľovanie berie dych pri stále nových a nových detailoch. Do jej individuálna sa jednoducho nedá nezamilovať. Reprezentuje tie vlastnosti človeka, ktoré by každý chcel mať, no v spoločnosti nie sú prijateľné. Stadnicka, pôvodom Polka, všetko rieši bezprostredne, nekompromisne a nepripúšťa ústupky vo svojich prioritách. Unikátnym doplnkom je jej priateľ, knihovník Dufkowski pripomínajúci komiksovú karikatúru. Príbehy sa odohrávajú v imaginárnej Sibíri, a ako Bohumil Stožický

spomína v doslove, nazývame ich aj osternami. No a na takýto pôdorys základných znakov môže spisovateľ prenášať čarovné motívy z nevyčerpatelného repertoára sveta, ktorý začína tesne za hranicou reality a končí... nekončí.

Prekvapivé momenty sprevádzajú čitateľa až do konca, ktorý vskutku nie je koncom, ale novým začiatkom pre prehĺbenie a pochopenie sveta vlastného zatiaľ iba autorovi. Takáto vrstevnatosť diela zvyšuje zážitok z čítania, otvára cestu pre rôzne interpretácie, a podporuje realizáciu vlastného čítania. Miloš Ferko buduje svet poviedkovej fantastiky fragmentárne, po kúskoch. Vo chvíli, keď máte pocit, že je všetko normálne, s úplnou samozrejmosťou nastoluje

motívy novej imaginácie. Všade prítomné mamuty s ľudským zmyslaním, polárna liška, ktorá stratila sfarbenie, kobyľa Polárna žiara, schmieďty, tichá pošta, biela pani, to všetko sú iba zlomky z celkovej zásoby nápadov. Nereálnosť ako jedna zo základných črt daného žánru ide ruka v ruku s poukazovaním na tradičné motívy s akousi iróniou, nájdeme tu úplne obrátené bežné fantazijné prvky (*Plešatá víla*). Úderné sú hojné prívlastky typu *cukrovatová duša, dokumentoví ľudia*, alebo paradoxné vyjadrenia ako „*smrť má kosu na pleci a kráča zívajúc s hladkou dievčenskou tvárou*“. Autor teda stavia na živnej pôde originality, aj preto kniha v našom literárnom kontexte posúva žánr fantastiky dopredu.

Peter Rybanský

Story na jeden nádych

Andrea Coddington: Mal to byť pekný život, Bratislava, Evitapress 2009

Po úspešných tituloch Všetko alebo nič (Eva Urbaniková), Bez dcéry som neodišla (Timea Keresztényiová) či Diagnóza F50 (Gabina Weissová) prináša vydavateľstvo Evitapress ďalšiu knižnú lahôdku najmä pre ženské čitateľské publikum: skutočný príbeh Slovenky žijúcej v New Yorku na Manhattane. Dara prežíva svoj americký sen a napriek neľahkému cudzineckému životu si naplno vychutnáva „zasľúbenú zem“. Stretne Collina, ktorého spočiatku neberie vážne, ale spoločná dovolenka na Floride zmení celú situáciu. Dara a Collin prežívajú ošialú lásku, ktorý vyústi do manželstva. Autorka príbehom vyznáva lásku mužovi jej života, svojim deťom a dvom milovaným krajinám – Amerike a Slovensku. Prostredníctvom príbehu sa čitateľ ocitne v uctievanom i zatracovanom New Yorku, prechádza sa ulicami Manhattanu a cíti jeho provokujúcu špecifickú arómu. Tí, ktorí už v New Yorku boli, si vďaka príbehu pripomenú obľúbené miesta a pre tých, ktorí Big Apple ešte nepoznajú, má autorka stručný bedeker v podobe vlastného pohľadu na kontroverzné mesto. A tomu, kto si doteraz myslel, že Amerika je rajom na zemi, Andrea Coddington otvára oči a ilustruje americkú realitu. Bez príkras hovorí o práci, vzťahoch, zdravotníctve... Aj o osobnej

tragédii, ktorá ju „za mládkou“ pripravila o to najcenejšie.

Hlavná myšlienka príbehu sa prelína s autorkiným umením ľahko a nevtieravo opísať prostredie. Citlivo narába so slovom láska, klišé je pre ňu tabu. Zmysel pre humor, schopnosť strhnúť čitateľa a možnosť zdieľať tie najintímnejšie pocity sú základnými devízami autorky. V tomto románe nie je láska presladená, sex nie je príhorúci, bolesť nie je len na povrchu a smrť berie tuho opraty do rúk. Vznesené slová opisujúce skutočnú lásku a priateľstvo strieda povýšeneckú moc, ktorá hýbe našimi životmi a berie na nesprávnych miestach. Autorka talentovane opantá čitateľa a prinúti ho prečítať svoju „story“ do samého konca na jeden nádych. Smiech i slzy k príbehu patria, akoby sa s ním už narodili.

Napriek tomu, že je na knižnom trhu priveľa románov o láske, tento je iný. Osudový. Príťažlivý. Rezko čitateľný a nezabudnuteľný. Objavujeme v sebe súcť, spolupatričnosť a spriaznenosť s cudzím, a predsa takým blízkym osudom iného človeka. A o to zrejme autorke išlo. Pulzujúci život skutočného človeka, jeho smiech a tragédia vytvárajú predpoklady čitateľského úspechu.

Lucia Kulihová

Z pozície pozorovateľa

Radovan Brenkus: Dym z ríše tieňov, Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2009

Cielavedome, bez ohľadu na mienku kritiky, buduje básnik Radovan Brenkus (1974) od zbierky k zbierke svojbytný, pritom kompaktný svet, ktorý len sporadicky vykazuje väzby so zmyslami overiteľnou realitou. Nie žeby sa nedali identifikovať jeho stavebné prvky alebo obmieňané konštanty. V najnovšej, štvrtej zbierke *Dym z ríše tieňov* viac ako dosiaľ autor upozorňuje na „ja“, ponajviac v pozícii voči „ty“, zriedkavejšie „vy“.

Brenkusova metaforika sa neživí výlučne sama zo seba, podnety nachádza u Stacha či Ondruša, azda i v nadrealizme. Premyslene budovaná báseň sa síce ani pri opätovnom čítaní nepoddá bezo zvyšku, jednako provokuje k výkladu. Isté spojenia sa priebežne opakujú či varujú, ale význam nadobúdajú až ako súčasť celku (*Zhavanená záhrada*). Samotný subjekt pritom nadobúda skôr pozíciu pozorovateľa, ktorý so záujmom, občas fascinovane sleduje zázrak, aký sa zrodí z nezvyčajného susedstva slov, pritom bez ambície organizovať

ich. Napokon, prekomponovaná je nielen báseň: povedomá formulka sa nám pripomenie nečakane v zbierke, akoby súčasť rituálu či liturgie, nebodaj zaklínadla.

Báseň pôsobí autenticky, keď sa subjekt neštylizuje do hlásateľa nadčasových a nadosobných právd a vychádza z identifikovateľného zážitku, akým je napríklad nemý dialóg s dávno zosnulou mladou ženou (*Vzdialene blízka milienka*). Priestorovo sa preferuje cintorín – jeho scenéria spolu s príslušnými rekvizitami slúži ako pozadie na reflektovanie procesov práchnivenia a rozkladu, asociuje zmar a zánik. Nejde o pózu, skôr o dôsledok úsilia dopátrať sa, čo má nasledovať po tom. Útecha, akú poskytuje viera, sa relativizuje, či priamo odmieta, ani vyhlídkou na nesmrteľnosť sa nekompenzuje smútkom za stratou blízkeho.

Zaťatosť, s akou Brenkus kultivuje svoju predstavu poézie, pôsobí impozantne, pravda, kam ho táto cesta dovedie, nedá sa zatiaľ predvídať.

Ludovít Petraško

CITUJEME ...

„Prechádzam sa po preplnenom Auparku a nazerám s nádejou do každého výkladu... Ale do žíl sa mi namiesto eufórie vkráda zvláštna horkosť. Cítim sa medzi tými ľuďmi taká sama, taká prehliadnuteľná, takmer zbytočná. Nebaví ma to. Akoby som úplne nečakane, celkom odrazu stratila zmysel toho všetkého. Vchádzam do

plných obchodov a vychádzam z nich úplne prázdna. Nie ako telo bez duše. Naopak. Telesne cítim, že žijem, moje nohy ma nesú ďalej, ale tú dušu to už neláka. Nebaví ma ísť ďalej, nebaví ma stáť a pozeráť, nebaví ma takto žiť.“

Iva Kučerová: Loviť alebo nebyť Bratislava, Motýl 2009

O vede nielen vážne

Štefan Luby: Fascinácia Nobelom, Bratislava, Veda 2009

Po troch knihách s biografickými črtami vedcov (Moji intelektuáli I., II., III.) a dvoch knihách s úvahami, cestopisnými črtami, esejami (Cestovná správa z kongresu o ničom..., Poriadok verus chaos) vydal dlhoročný manažér slovenskej vedy (donaedávna predseda SAV) Štefan Luby ďalšiu knihu *Fascinácia Nobelom*. Jej názov odvodil od viacerých textov o Nobelových cenách a A. Nobela považuje za „*fascinujúcu osobnosť, za človeka, ktorý prepočil inovácie s aplikáciami*“. Luby hovorí vážne o vede, degradovaní vzdelania a vedy v našej spoločnosti, jej postavení dnes i perspektívach. Zároveň s nadhľadom, trochou irónie i humoru upozorňuje na aktuálne otázky vo vede, kultúre, umení. Súbor Lubyho textov uvádza obsirny predslav Rudolfa Chmela.

Prvú časť knihy tvorí 13 cestopisných črt a esejí z návštev rôznych miest a krajín, v ktorých autora niečo zaujalo: od Istanbulu, Baku, Zaragozy, cez Ženevu, Tallin, Štokholm, Londýn... až po Kóreu. Niekde sa vo svojich úvahách vracia aj k predošlým návštevám na základe starších poznámok (napr. čím sa líšime od Maďarov a v čom sme si podobní). Všetky reflexie sa týkajú zahraničia okrem jednej výnimky – *Štúrovci v tieni Alžbety* – túto reflexiu venoval histórii spisovnej slovenčiny. V mnohých črtách dominuje fyzika, ktorú autor považuje za kráľovnú vied, ale v ďalších sa inšpiroval hudbou, výtvarným umením, architektúrou či kultúrou. Pestrá obrazová príloha oddeľuje túto časť od druhej časti textov, kde nájdeme nielen novoročné príhovory, ale aj mnohé netradičné postrehy a úvahy skúseného intelektuála,

čo sa snúbia s iróniou a humorom. Z nich by som chcela upozorniť výberovo na niektoré myšlienky. Luby konštatuje, že po roku 1989 u nás zavládla averzia k vyznamenávaniu, „*čoskoro sa však ukázalo, že spoločnosť sa bez radov, cien, medailí nezaobíde, nehladiac na to, že vo vede neraz supľujú nedostatočné finančné ohodnotenie*“. Mimoriadne aktuálnej téme – byrokrácii – sa Luby venoval z hľadiska grantových systémov. Upozornil, že „*vedeckí pracovníci sú preťažení písaním grantových žiadostí, skladaním svojho programu z viacerých grantov, ktoré sa zákonite prekrývajú, vynútenou produkciou publikácií, a teda robením jalovej práce... Kvantifikácia vedy v scientometrii hovorí o počtoch, ale nie o obsahu prác*“. Do tretice ešte ukážka toho, že i serióznym výskum sa ocitne neraz v zvláštnych situáciách. Ide o udeľovanie *Ig Nobelových cien*, ktoré sa odovzdávajú od roku 1991 tým, čo publikujú svoj výsledok v uznávanom periodiku. Napr. cenu za literatúru získala G. Brown z Austrálie za štúdiu, ako „*určitý člen „the“ komplikuje život každému, kto sa snaží zoradiť veci podľa abecedy*“, alebo českí kolegovia s Japoncami a Švajčiarmi „*skúmali vplyv žuvačiek s rozličnými príchutami na rozloženie elektromagnetických polí v mozgu*“. Tolko len na ilustráciu, hoci by sa dali vybrať aj iné myšlienky, úvahy, či humorné postrehy. Lubyho *Fascinácia Nobelom* je pootvorením dverí do málo známeho sveta, často uzavretého sveta vedy, ktorú autor vníma vážne, s úsilím vplývať na veci verejné, ale aj vidieť ich z tej veselšej stránky. Preto môže kniha oslovit nielen úzky kruh vedeckej komunity.

Lýdia Čelková

Uletené a absurdné

Pero Le Kvet: Mäsožravé kreslo, Žilina, Artis Omnis 2008

Bol raz jeden chlap, ktorý sa volal Peter Volek. Navonok vyzeral obyčajne, ale keď začal písať, zmenil sa na Pero Le Kveta. Pod slovnou prešmyčkou Pero Le Kvet sa ukrýva surrealistický umelec a patafyzik Peter Volek. Jednoduchý výklad patafyziky hovorí, že je to paródia na vedu a v literatúre voľne nadväzuje na surrealizmus. Všestranne zameraný básnik, prozaik a kolážista útlou knižkou *Mäsožravé kreslo* voľne nadväzuje na predchádzajúce dielka Ulovené sny a Perózia. Mnohé prozaické texty Pero Le Kveta majú jednotný štýl a mohli by sa začínať rozprávkovou formulkou „*Kde bolo tam bolo...*“. Autor sa inšpiruje životnými príbehmi ľudí a vecí, ktoré personifikuje. Jednotlivé mikropovedky prekrýva výtvarnými prácami. Poviedky majú surreálny podklad, prosté fabulárne podanie a absurdné vyústenia. Nezmysel je účelový, nekonvenčný a jednoducho povedané: je základom autorovej tvorby. Prevažuje rozprávač v tretej osobe ako nezúčastnený pozorovateľ s nadhľadom, ktorý občas naivne opisným štýlom podáva príbeh. Podstatou textov je z rozprávačovej perspektívy opísať každodenným, všedným spôsobom naruby pretočené veci,

preto je nevyhnutná čitateľova predstavivosť. Autorove texty sú totožné s jeho kolážami, po výtvarnej alebo literárnej stránke uletené a absurdné, často tvoria jednotný celok. Témou próz sú predovšetkým ľudia a ich drobné vlastnosti, úchyľky, životné okamihy. Napr. Jonáš z poviedky *Maliar* svoje traumatické zážitky filtroval cez výtvarný talent, ktorý pôsobil na ľudí ešte traumatickejšie. Môžete sa začítať na akomkoľvek mieste v knihe a celkom spontánne si vyberať príbehy z patafyzického vesmíru: „*Namiesto krvi mal však štavu, namiesto kosti jadierka a namiesto mäsa dužinu. Nemal ani kožu, ale šupku žltočervenej farby*“ (Jablkoň). Autor vtípne narába s čudáckou mentalitou ľudí, zachádza s ňou do iracionality, čo napr. v poviedke *Zvláštne schopnosti* pôsobí roztopašne a hravo. Pero Le Kvet v úvode píše, že pôvodne mala mať kniha iný názov. Nevieť posúdiť, či by pôvodný názov nejakou ovplyvnil knihu ako celok, ale tento názov vystihuje poetiku textov. Pri čítaní si môžete poletovať vo fantazijnej atmosfére ako mäsožravé kreslo, ktorému sa snívajú sny o lietaní.

Lucia Blažeková

Anotácie

Knihy v predaji

0 VŠEOBECNOSTI

04 Kalendáre

Dost dobrý diár. Júl 2009 / august 2010. Z čes. orig. prel. Jozef Eliáš Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. 127 s. Brož. Diár vreckového formátu pre dievčatá s množstvom praktických informácií a zábavných textov. Vhodné od 11 rokov.

ISBN 978-80-8089-275-3

1 FILOZOFIA

10 Filozofia

PRECHT, Richard David
Kto som? Z nem. orig. prel. Jana Sarňáková Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 320 s. Viaz. Kniha z oblasti populárnej filozofie o základných definíciách človeka, jeho vedomia a sveta od nemeckého publicistu a filozofa (nar. 1964).

ISBN 978-80-551-1987-8

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvá

GLOMBOVÁ, Magdaléna
Svätá omša
Handlová, Benedetto 2009. 1. vyd. 42 s. Brož. Príručka pre rodinnú, školskú a farskú katechézu.

ISBN 978-80-970150-6-0

GREŠO, Ján
Tvorivá sila nádeje
B. m., Witty di Vine 2009. 1. vyd. 75 s. Brož. Výklad Božieho slova pre starších a chorých.

ISBN 978-80-970140-8-7

HALÁS, Ondrej
Národný buditeľ Juraj Holček
Dolný Ohaj, Merkur 2009. 1. vyd. 157 s. Viaz. Monografia o kňazovi a národnom buditeľovi k 140. výročiu úmrtia.

ISBN 978-80-970140-5-6

MIRAVALLE, Mark
Medžugorie a rodina
Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2009. 1. vyd. 198 s. Brož. Na pomoc kresťanským rodinám.

ISBN 978-80-7165-726-2

Modlitba a služba. Z ukr. orig. prel. D. M. Javorská Michalovce, Misionár 2009. 1. vyd. 224 s. Brož. Životopis Jozafáty Hordaševskej.

ISBN 978-80-88724-35-3

OLEJÁR, Jerguš
Cyril Jeruzalemský a Martin Luther
Liptovský Mikuláš, TRANOSCIUS 2009. 1. vyd. 143 s. Brož. Život a dielo Cyrila Jeruzalemského v porovnaní s teológiou M. Luthera.

ISBN 978-80-7140-307-4

SLÁVIK, Slavomír
Duchovný rast a zrelosť v skupinách
Bratislava, Slovenské evanjelizačné stredisko pre masmédiá pri Evanjelickej a. v. cirkvi 2009. 1. vyd. 36 s. Brož. Význam skupiniek v cirkevných zboroch.

ISBN 978-80-88863-48-9

WISLØFF, Fredrik
Keď blízky odchádza. Z nór. orig. prel. J. Rakšányiová Liptovský Mikuláš, TRANOSCIUS 2009. 2. vyd. 53 s. Brož. Útecha pri smútku.

ISBN 978-80-7140-305-0

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

34 Právo. Legislatíva

KLEMENT, Cyril a kol.
Medzinárodné zdravotné predpisy

Banská Bystrica, PRO 2009. 1. vyd. 440 s. Brož.

Komplexná, prehľadná a zrozumiteľná publikácia o závažných ohrozeniach zdravia prenosnými ochoreniami. Poskytuje aktuálne údaje, návody, odporúčania a prehľad legislatívy súvisiacej so zdravotnou bezpečnosťou a globálnymi biologickými hrozbami, vrátane Pandemického plánu pre prípad pandémie chrípky v SR.

ISBN 978-80-89057-24-5

391 Učebnice

BOCKOVÁ, Anna – ĎURAJKOVÁ, Daniela – FEKETE OVÁ, Katarína – SAKÁČOVÁ, Zuzana
Náuka o spoločnosti
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 5. aktualizované vyd. 380 s. Brož. Učebnica s podtitulom Príprava na maturitu a prijímacie skúšky na vysoké školy obsahuje tieto kapitoly: Psychológia, Etika, Právo, Politológia, Sociológia, Ekológia, Filozofia, Medzinárodné organizácie.

ISBN 978-80-10-01686-0

4 JAZYK. JAZYKOVEDA

41 Cudzí jazyky

MARCHETEAU, Michel – AUTRET, Jean – BERMAN, Jean-Pierre – SAVIO, Michel
Po anglicky za 3 týždne. Z franc. orig. prel. Lívia Slavkovská Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 2. vyd. 160 s. + CD. Edícia Jazyky pre všetkých. Brož. Praktická učebnica angličtiny v 20 lekciiach spolu s CD.

ISBN 978-80-10-01681-5

49 Učebnice

KOVÁČIKOVÁ, Elena
Ruština pre samoukov
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 2. vyd. 141 s. + CD. Brož. Moderná učebnica ruštiny s CD. Kniha obsahuje 16 lekcii s kľúčom správnych odpovedí, CD obsahuje nahraté texty aj cvičenia.

ISBN 978-80-10-01588-7

Precvičme si pravopis. 5. ročník ZŠ
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 9. preprac. vyd. 56 s. Brož. Zbierka diktátov.

ISBN 978-80-10-01673-0

Učíme sa pravopis. 2. ročník ZŠ
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 7. preprac. vyd. 56 s. Brož. Zbierka diktátov.

ISBN 978-80-10-01734-8

Učíme sa pravopis. 3. ročník ZŠ
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 8. preprac. vyd. 56 s. Brož. Zbierka diktátov.

ISBN 978-80-10-01671-6

Učíme sa pravopis. 4. ročník ZŠ
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 8. preprac. vyd. 56 s. Brož. Zbierka diktátov.

ISBN 978-80-10-01672-3

5 EXAKTNÉ VEDY

53 Fyzika. Nukleárna fyzika

ARNOLD, Nick
Desivý čas. Z angl. orig. prel. Juraj Kubica. Ilust. Tony De Saulles Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 145 s. Edícia Príšerná veda. Brož. Príručka zaujímavých faktov z fyziky pre deti a mládež napísaná vtipne a formou komiksov.

ISBN 978-80-8085-765-3

57 Botanika. Zoológia

Predátory. Z angl. orig. prel. Roman Cséfalvay Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 64 s. Edícia Na vlastné oči. Viaz.

Moderná publikácia určená mládeži obsahuje veľké, priestorovo pôsobiacie ilustrácie, počítačové animácie a informatívne texty vychádzajúce z najnovších poznatkov z etológie a zoológie.

ISBN 978-80-8085-720-2

59 Učebnice

BÉDER, Igor
Fyziológia človeka
Bratislava, Univerzita Komenského, vydavateľstvo 2009. 1. vyd. 312 s. Brož. Učebnica.

ISBN 978-80-223-2569-1

CEČÍK, Juraj
Pestovanie rastlín pre stredné poľnohospodárske školy
Bratislava, Príroda 2009. 2. vyd. 307 s. Brož. Učebnica.

ISBN 978-80-07-01790-0

DIENEROVÁ, Eva

Počítajme hravo 1
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 4. preprac. vyd. 79 s. Brož. Doplnok k učivu matematiky pre I. ročník ZŠ.

ISBN 978-80-10-01644-0

DIENEROVÁ, Eva
Počítajme hravo 2
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 4. preprac. vyd. 79 s. Brož. Doplnok k učivu matematiky pre II. ročník ZŠ.

ISBN 978-80-10-01645-7

POLÁČEK, Štefan – PUŠKÁŠ, Ján
Chemické názvoslovie a základné chemické výpočty
Bratislava, Príroda 2009. 7. vyd. 262 s. Brož. Doplnková učebnica.

ISBN 978-80-07-01789-4

ŠIROKÁ, Jana
Chémia pre 1. ročník SPŠCH
Bratislava, Príroda 2009. 6. vyd. 233 s. Brož. Učebnica.

ISBN 978-80-07-01788-8

ŠKÁRKA, Bohumil – SZEMES, Vojtech
Biochémia
Bratislava, PROMP 2009. 2. vyd. 316 s. Brož. Učebnica pre SOŠ.

ISBN 978-80-969396-6-4

6 APLIKOVANÉ VEDY

611 Populárna medicína

BURKHARDTOVÁ, Dietlinde – DEGITZ, Klaus
Alergie. Z nem. orig. prel. Katarína Kovačičová Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 112 s. Viaz. Praktická medicínska príručka dvoch nemeckých odborníkov o liečbe alergických ochorení.

ISBN 978-80-551-1952-6

631 Lesníctvo. Poľnohospodárstvo. Poľovníctvo. Rybárstvo. Domáce zvieratá

SCHMIDT-RÖGER, Heike – BLANK, Susanne
Pes senior. Z angl. orig. prel. Diana Ghaniová Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 160 s. Brož. Príručka pre majiteľov starších psov o spôsobe starostlivosti o nich – kniha obsahuje 280 fotografií, praktické tabuľky, otázky a odpovede zoradené

v rámčekoch a osobné skúsenosti majiteľov psov seniorov.

ISBN 978-80-8085-729-5

64 Praktický život

FISHER, Marc
Lenivý milionár. Z franc. orig. prel. Anna Blahová, Oľga Hirnerová Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 208 s. Brož. Vtipná kniha praktických rádov, ako si zvýšiť životný štandard, ako zbohatnúť a ako byť úspešný.

ISBN 978-80-10-01558-0

65 Kuchynä. Potravinárstvo

LAWSONOVÁ, Nigella
Nigella Express – Dobré rýchle jedlo. Z angl. orig. prel. Zuzana Šeršeňová Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 318 s. Viaz. Kniha receptov z kategórie fast food – ide o moderné recepty na rýchlu prípravu, pričom autorka dbá o chuťové aj výživové hodnoty; kapitoly: Jednoduché bleskovky, V pracovné dni, Rýchle retro, Vstať a ísť, Rýchlo, rýchlo, pomaly, Navzdory času, Rýchle uspokojenie, Veľký flám, Speedy Gonzales, Niečo na cestu, Šupito presto, Svätocnné kúsky, Kredencové SOS.

ISBN 978-80-551-1954-0

POŽÁROVÁ, Lenka
Slovenská bryndza
Zvolenská Slatina, Bryndziareň a syrareň 2008. 1. vyd. 58 s. Viaz. Kniha receptov z bryndze.

ISBN 978-80-87152-03-4

7 UMENIE. ŠPORT. VOĽNÝ ČAS

71 Architektúra

SARNITZ, August
Hoffmann. Z nem. orig. prel. do češtiny Vladana Hallová Praha, Nakladateľství Slovart 2008. 1. vyd. 96 s. Brož. Prehliadka umeleckého diela výrazného architekta Viedne Josefa Hoffmanna (1870-1956).

ISBN 978-80-7391-085-3

75 Užité umenie. Dekoratívne umenie. Design

SIRETT, Dawn
Prvá kniha o maľovaní. Z angl. orig. prel. Lucia Borovská Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. Nestr. Viaz. Kniha postupov na vyhotovenie rôznych zábavných a praktických predmetov pre deti a mládež.

ISBN 978-80-8085-767-7

78 Hudba. Tanec. Scénické umenie. Iné múzické formy

COX, Michael
Bláznivá hudba. Z angl. orig. prel. Dagmar Šajtyová. Ilust. Philip Reeve Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 157 s. Edícia Desivé umenie. Brož. Príručka zaujímavých faktov z histórie a teórie hudby pre deti a mládež napísaná vtipne a formou komiksov.

ISBN 978-80-8085-647-2

79 Šport. Voľný čas

Domáce zvieratká. Z čes. orig. prel. Jozef Eliáš Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. Nestr. Edícia Pospájaj a vyfarbi. Brož. Zošitová publikácia (A4) spojovačiek pre deti od 6 rokov: spájaním očíslovaných bodiek deti dokončujú obrázky.

ISBN 978-80-8089-276-0

HARDEROVÁ, Corinna – SCHUMACHER, Jens – WAGNEROVÁ, Charlotte
Šibalské pokusy pre malých výmyselníkov. Z nem. orig. prel. Ján Ďurčo Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. 126 s. Brož. Vtipná a zábavná kniha najmä pre chlapcov od 9 rokov, ktorá ponúka šibalské pokusy na pobavenie.

ISBN 978-80-8089-285-2

HOŇKOVÁ, Iva
Kreslenie pre dievčatá
Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. Nestr. Viaz.

Kniha na voľný čas pre dievčatá (od 9 rokov) obsahuje 64 obrázkov s postupom ich kreslenia.

ISBN 978-80-8089-274-6

Kreslíme domáce zvieratká

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. Nestr. Edícia Napiš a zotri. Viaz.

Kniha návodov na kreslenie zvierat pre deti od 3 rokov – pribalenou fixkou môže dieťa priamo kresliť na vyznačené plochy, pričom obrázkov môže aj zotrieť a kresliť znovu.

ISBN nemá

Kreslíme zvieratká

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. Nestr. Edícia Napiš a zotri. Viaz.

Kniha návodov na kreslenie zvierat pre deti od 3 rokov – pribalenou fixkou môže dieťa priamo kresliť na vyznačené plochy, pričom obrázkov môže aj zotrieť a kresliť znovu.

ISBN nemá

Zvieratká v prírode. Z čes. orig. prel. Jozef Eliáš Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. Nestr. Edícia Pospájaj a vyfarbi. Brož. Zošitová publikácia (A4) spojovačiek pre deti od 6 rokov: spájaním očíslovaných bodiek deti dokončujú obrázky.

ISBN 978-80-8089-277-7

8 LITERATÚRA. BELETRIA

80 Literárne dejiny. Teória. Kritika. Korešpondencia. Súborné dielo a vybrané diela. Biografie a monografie o spisovateľoch

KRAUSOVÁ, Nora
Filozofická terapia literárnej vedy
Bratislava, Literárne informačné centrum 2009. 1. vyd. 191 s. Viaz. Výber z literárnovedných štúdií, esejí a rozhovorov z rokov 1991-2005 poprednej slovenskej literárnej teoreticky (nar. 1920).

ISBN 978-80-89222-63-6

81 Poézia

KUCBELOVÁ, Katarína
Malé veľké mesto
Bratislava, ARS POETICA 2009. 1. vyd. 56 s. Edícia Ambit. Viaz. Tretia básnická kniha autorky (nar. 1979).

ISBN 978-80-89283-16-3

SNEGINA, Anna
Básne z pozostalosti
Bratislava, ARS POETICA 2009. 1. vyd. 117 s. Edícia Ambit. Viaz. Druhá zbierka postmoderných veršov autorky, ktorej identita je vymyslená.

ISBN 978-80-89283-19-4

ŠANTA, Štefan
Priamo do plúc
Poprad, Christiania 2009. 1. vyd. 95 s. Viaz. Debut pesníčkára a blogera - kniha básní a piesňových textov.

ISBN 978-80-89108-08-4

ŠTYRÁK, Ondrej
Štyri sezóny básne. Ilust. Kamila Štyráková Zázrivá, Oravská Rozvojová Agentúra 2009. 1. vyd. 47 s. Brož. Básnický debut reflexívnej lyriky a vnútorných monológov.

ISBN 978-80-970170-0-2

83 Román. Novely. Poviedky

ADAMSOVÁ, Carrie
Krstná. Z angl. orig. prel. Elvira Havgová Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 431 s. Viaz. Román o 30-ročnej londýnskej právničke Tess, ktorá je oddanou krstnou mamou, no postupne sa rozhodne žiť aj vlastný život, keď nachádza zrelého muža.

ISBN 978-80-551-1929-8

ANDRÉA, Yann
Marguerite Durasová. Z franc. orig. prel. Vladimíra Komorovská Košice, Vydavateľstvo PECTUS 2009. 1. vyd. 119 s. Edícia Externum. Brož. Novela, v ktorej autor, doživotný spoločník významnej francúzskej spisova-

Anotácie

telky (1914-1996), denníkovou formou opisuje jej problémy s alkoholom.
ISBN 978-80-969793-7-0

BUCHANOVÁ, Elizabeth
Druhá manželka. Z angl. orig. prel. Lucia Nižníková-Kollárová
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 279 s. Viaz. Volné pokračovanie humorne ladeného románu Pomsta ženy v strednom veku, v ktorom sa s partnerom a deťmi vyrovnáva hlavná hrdinka Minty.
ISBN 978-80-551-1880-2

COBEN, Harlan
Dobre sa drž. Z angl. orig. prel. Marína Gálisová
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 333 s. Viaz. Triler amerického autora, v ktorom sa dieťa odcudzuje svojim rodičom, pričom oni vedia, že mu hrozí smrteľné nebezpečenstvo.
ISBN 978-80-551-1932-8

CORNWELLOVÁ, Patricia
Predná línia. Z angl. orig. prel. Zuzana Dudíková
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 166 s. Viaz. Pokračovanie románovej série s protagonistom, detektívom Winom Garanom (predchádzajúca kniha mala titul Riziko), ktorý rieši prípad z minulosti.
ISBN 978-80-551-1905-2

ELIAS, Eli
Zdochnuté srdce
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 166 s. Viaz. Románová novela autora (pseudonym) zo súčasnosti zachytáva rodinné, pracovné a sexuálne vzťahy osamelých takmer štyridsiatnikov.
ISBN 978-80-551-1971-7

JOHNSTONOVÁ, Joan
Druhá šanca pre lásku. Z angl. orig. prel. Miroslava Staszová
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2009. 1. vyd. 288 s. Viaz. Román populárnej americkej spisovateľky o dileme právnik Luky medzi vášnivou láskou a pravdou.
ISBN 978-80-220-1478-6

KERATA, Laco
Zlý herec
Levice, Koloman Kertész Bagala (L. C. A. Publishers group) 2009. 1. vyd. 141 s. Viaz. Novela spisovateľa a divadelníka (nar. 1961).
ISBN 978-80-81080-00-5

KLEYPASOVÁ, Lisa
Jarná väšeň. Z angl. orig. prel. Miriam Ghaniová
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 224 s. Viaz. Romanca o hľadaní toho pravého muža.
ISBN 978-80-551-1911-3

LEVIEN, Dávid
Mesto slnka. Z angl. orig. prel. Alfréd Marek
Bratislava, Noxi 2009. 1. vyd. 384 s. Viaz. Triler o pátraní po nezvestnom chlapcovi, v ktorom súkromný detektív bojuje nielen s prípadom, ale aj sám so sebou.
ISBN 978-80-89179-83-1

PRONSKÁ, Jana
Láska a češť
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2009. 1. vyd. 200 s. Viaz. Tretí historicko-lúboštný román úspešnej slovenskej autorky: lúpežný rytier Rozgoni zachraňuje mladú ženu pred násilníkom Ujhelim.
ISBN 978-80-220-1488-5

ŠULEJ, Peter
História
Levice, Koloman Kertész Bagala (L. C. A. Publishers group) 2009. 1. vyd. 235 s. Viaz. Románový príbeh spisovateľa strednej generácie (nar. 1967).
ISBN 978-80-8912-999-7

TANDLER, Jozef
Púť otrokov
Bratislava, IRIS 2009. 2. rozš. vyd. 359 s. Viaz. Druhú rozšírené vydanie románu s podtitulom Lásky v tieni strachu zobrazuje našu históriu prostredníctvom lúboštnej a kriminálnej zápletky.
ISBN 978-80-89256-39-6

YOUNG, Paul
Chatrč. Z angl. orig. prel. Jana Kantorová-Báliková
Bratislava, Vydavateľstvo Tatran 2009. 1. vyd. 199 s. Edícia Knižnica svetových bestsellerov. Viaz. Nadčasový príbeh kanadského spisovateľa, v ktorom sa otec zmieruje so smrťou svojej dcéry, ktorú brutálne zavraždila v chatrči, a napokon aj s vlastným životom.
ISBN 978-80-222-0562-7

841 Literatúra faktu

MORTENSON, Greg – RELIN, David Oliver
Tři šálky čaje. Z angl. orig. prel. do češtiny Lucie Grant
Bratislava, Vydavateľstvo Tatran 2009. 1. vyd. 308 s. Edícia Knižnice svetových bestsellerů. Viaz. Príbeh o bývalom vojakovi a horolezcovi Mortensonovi, ktorý na rizikových talibanských územiach stavia školy a pretvára tamojší život k lepšiemu – spoluautor Relin je novinár.
ISBN 978-80-222-0563-4

86 Literatúra pre deti a mládež

Ako sa žije na statku. Ilust. Antonín Šplíchal
Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. Nestr s. Edícia Zábavné úlohy pre najmenších. Viaz. Leporelo s úlohami.
ISBN 978-80-8089-283-8

BALCAROVÁ, Veronika
Kamaráti zvieratka. Z čes. orig. prel. a prebásnila Iveta Dalmádyová. Ilust. autorka
Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. Nestr. Edícia Zábavné úlohy pre najmenších. Viaz. Leporelo s veršovanými úlohami.
ISBN 978-80-8089-284-5

BLADE, Adam
Tajomné príšery. Arkta – horský obor. Z angl. orig. prel. Olga Kralovičová
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 109 s. Brož. Fantasy príbeh pre deti, v ktorom Tom s Elenou zachraňujú krajinu Avantiu pred obrom.
ISBN 978-80-10-01599-3

BREZINA, Thomas
Hľadači pokladov. Poklady zo záhrobia. Z nem. orig. prel. Marta Ličková
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 118 s. Viaz. Ďalšia z dobrodružných kníh o trojičkách PC, ChaCha, Floppi a ich otcovi kúzelníkovi, ktorí hľadajú zabudnuté poklady, tentoraz v hrobe.
ISBN 978-80-10-01587-0

ČTVRTEK, Václav
Neplechy kocúrika Damiána. Z čes. orig. prel. Michaela Malíčková. Ilust. Veronika Čtvrtečková
Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. 68 s. Viaz. Príbeh nezbedného kocúra Damiána, ktorý bol upravený aj pre televíziu.
ISBN 978-80-8089-273-9

DALE, Jenny
Škola pre šteniatka. Z angl. orig. prel. Tamara Chovanová
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 111 s. Edícia Psia hliadka. Brož. Štrnásť zo série príbehov o psoch a rodine Parkerovcov, ktorá má starosti s nezbedným dalmatínom Dottym a s pani Parkerovou, lebo ju pohryzie pes.
ISBN 978-80-10-01714-0

Farma. Ilust. Matt Wolf
Bratislava, Slovart Print 2009. 1. vyd. 58 s. Viaz. Leporelo s penovými doskami obsahuje dvanásť príbehov o zvieratkách na farme.
ISBN 978-80-8112-002-2

FUNKE, Cornelia
Lovci prízrakov v hrôzostrašnom ohni. Z nem. orig. prel. Patrícia Elexová
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 131 s. Viaz. Ďalší diel zo série fantasy noviel pre deti a mládež o troch lovcoch prízra-

kov: tentoraz bojujú z ohňovými prízrakmi v horiacom hoteli.
ISBN 978-80-8085-770-7

KESSLER, Liz
Zázračná víla Filipy Fišerovej. Z angl. orig. prel. Barbora Škovierová
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 255 s. Viaz. Rozprávkový príbeh o Filipe Fišerovej, ktorá dostane od svojho anjela poukážky na tri priania.
ISBN 978-80-8085-776-9

LEIGHOVÁ, Susannah
Splašený koník. Z angl. orig. prel. Eva Záhorcová
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 111 s. Edícia Jazdecký chodník. Brož. Ďalší príbeh zo série o koňoch a jazdecktv rozpráva o naháňačke splašeného palomina, ktorý bol ukradnutý jeho majiteľke.
ISBN 978-80-10-01595-5

MOWLL, Joshua
Operácia Červené Jericho. Z angl. orig. prel. Katarína Jusková
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 274 s. + dodatky. Viaz. Dobrodružno-cestopisný román pre staršiu mládež z Juhočínskeho mora, ktorý je komponovaný ako rekonštrukcia udalostí z roku 1920, keď súrodenci MacKenzieovci hľadajú zmiznutých rodičov.
ISBN 978-80-8085-782-0

PROCHÁZKOVÁ, Iva
Soví spev. Potopa. Z čes. orig. prel. Kveta Dašková
Bratislava, Vydavateľstvo Q 111 2008. 1. vyd. 130 s. Viaz. Príbeh určený mladým ľuďom od 14 rokov o najdôležitejších hodnotách od českej autorky (nar. 1953).
ISBN 978-80-89092-41-3

Ročné obdobia / The Seasons. Ilust. Matthew Wolf
Bratislava, Slovart Print 2009. 1. vyd. 12 s. Viaz. Dvojazyčné (slovensko-anglické) leporelo s otváracími okienkami – leporelo poskytuje základné poznatky o ročných obdobiach.
ISBN 978-80-8112-005-3

Rozprávky. Ilust. Tony Wolf
Bratislava, Slovart Print 2009. 1. vyd. 58 s. Viaz. Knižné leporelo s penovými doskami obsahuje štyri klasické rozprávky: Tri malé prasiatka, Škaredé káčatko, Vlk a sedem kozliatok a Zlatovláska a tri medvede.
ISBN 978-80-8112-003-9

Slušné správanie / Good Manners. Ilust. Matthew Wolf
Bratislava, Slovart Print 2009. 1. vyd. 12 s. Viaz. Dvojazyčné (slovensko-anglické) leporelo s otváracími okienkami – leporelo prezentuje zásady slušného správania cez svet zvierat.
ISBN 978-80-8112-004-6

WILSONOVÁ, Jacqueline
www.trápenie. Z angl. orig. prel. Andrea Žáčoková
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 126 s. Viaz. Príbeh pre deti a mládež o trápeniach ich rovesníkov.
ISBN 978-80-8085-757-8

87 Humor. Satira. Kreslený humor

ONDREJČKA, Erik
(e)Pigramy. Doslov Ivan Popovič, Mária Bátorová. Ilust. Ivan Popovič
Bratislava, Vydavateľstvo ELÁN 2009. 1. vyd. 207 s. Brož. Tretia kniha známeho slovenského básnika (nar. 1964) – kniha epigramov s ilustráciami I. Popoviča.
ISBN 978-80-969591-3-6

URBAN, Petr
V ordinácii. Ilust. autor
Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. Nestr. Brož. Zošit kreslených vtipov s vtipnými výrokmi z lekárskeho prostredia.
ISBN 978-80-8089-287-6

URBAN, Petr
O sexe. Ilust. autor

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. Nestr. Brož. Zošit kreslených vtipov s vtipnými výrokmi o sexe.
ISBN 978-80-8089-288-3

88 Cudzojazyčná literatúra. Viacjazyčné vydania

DALE, Jenny
Mrkvička a Ďobko / Carrot and Clover. Z angl. orig. prel. Katarína Szabová
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 63 s. Edícia Veľké priateľstvá. Brož. Dvojazyčné príbehy (slovenčina, angličtina) o domácich zvieratkách určené deťom na zdokonalovanie v angličtine.
ISBN 978-80-10-01597-9

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY

91 Zemepis. Turistika. Cestovanie

ČÚZYOVÁ, Daša
Atlas. Slovenská republika. Ilust. Anton Šplíchal
Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009. 1. vyd. Nestr. Viaz. Ilustrovaný detský atlas Slovenskej republiky vhodný pre deti od 7 rokov.
ISBN 978-80-8089-270-8

92 Biografie. Rodokmene

GLOCKOVÁ, Mária
Listy Margite
Banská Bystrica, Akadémia umení 2008. 1. vyd. 130 s. Brož. Biografická črta o hudobnom skladateľovi T. Salvovi.
ISBN 978-80-89078-49-3

93 Dejiny civilizácií

Egypt. Z angl. orig. prel. Dana Chovanová
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 64 s. Edícia Na vlastné oči. Viaz. Moderná publikácia určená mládeži obsahuje veľké, priestorovo pôsobiace ilustrácie, počítačové animácie a informatívne texty vychádzajúce z najnovších poznatkov z egyptológie a archeológie.
ISBN 978-80-8085-717-2

94 Dejiny sveta. Dejiny Európy

DEARY, Terry
Piráti. Z angl. orig. prel. Jana Nagyová. Ilust. Martin Brown
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 94 s. Edícia Hrôzostrašná história. Flexi Príručka zaujímavých faktov z histórie pre deti a mládež napísaná vtipne a formou komiksov.
ISBN 978-80-8085-731-8

DEARY, Terry
Stuchnutý stredovek. Z angl. orig. prel. Jana Nagyová. Ilust. Martin Brown
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 128 s. Edícia Hrôzostrašná história. Brož. Príručka zaujímavých faktov z histórie pre deti a mládež napísaná vtipne a formou komiksov.
ISBN 978-80-8085-779-0

96 Dejiny Slovenska a Česka

JAVOR, Martin
Slobodomurárske hnutie v českých krajinách a v Uhorsku v 18. storočí
Prešov, Prešovská univerzita 2009. 1. vyd. 177 s. Viaz. Výsledok výskumu pramenných dokumentov.
ISBN 978-80-8086-971-1

993 Rozličné fakty. Aktuality

Dobré treba chrániť
Banská Bystrica, Úrad priemyselného vlastníctva SR 2009. 1. vyd. 59 s. Brož. Výročná správa 2008.
ISBN 978-80-889994-61-9

MAXWELL, John C.
17 zákonov tímovej práce. Z angl. orig. prel. T. Počaj
Bratislava, Slovo života international 2009. 1. vyd. 268 s. Viaz. Autor sa delí s čitateľmi o princípy tímovej práce v podnikaní, rodine, cirkvi či inej organizácii. Jeho skúsenosti sú inšpiráciou.
ISBN 978-80-89165-21-6

Adresár vydavateľstiev z Kníh v predaji

ARS POETICA, Vlčkova 18, 811 06 Bratislava, e-mail: arspoetica@arspoetica.sk
Benedetto, Partizánska 27/2, 972 51 Handlová, tel. 0905 772 844, e-mail: benedetto@benedetto.sk
Bryndziaren a syräreň, SNP 7, 962 01 Zvolenská Slatina, tel. 045/539 46 42, fax 045/539 44 48, e-mail: bryndziaren@bryndziaren.sk
Christiania, Kníhkupectvo a vydavateľstvo, Nám. sv. Egídia 108, 058 01 Poprad, tel. 052/7722 944
Ikar, Kukuričná 13, 831 03 Bratislava 3, tel. 02/49 104 307-308, fax 02/49 104 350, e-mail: ikar@ikarsk
IRIS, P. O. Box 16, 820 13 Bratislava 213, tel./fax 02/4564 4121-3, e-mail: stefanko.iris@stonline.sk
Koloman Kertész Bagala (L. C. A. Publishers group), P. O. Box 99, 810 00 Bratislava, tel. 02/5441 5366, fax 02/5443 3523, e-mail: lca@lca.sk
Literárne informačné centrum, Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava, tel. 02/5292 0271, 5921 4160, fax 02/5296 4567, e-mail: distribution@litcentrum.sk
Merkur, Dolný Ohaj 128, 941 43 Dolný Ohaj, tel. 035/6582 643, e-mail: merkur@ba.telecom.sk
Noxi, Justičná 11, 831 04 Bratislava, tel. 02/5556 5402, 0905 560 654, e-mail: noxi@slovanet.sk
Oravská Rozvojová Agentúra, Dolina 113, 027 05 Zázrivá
Prešovská univerzita, Nám. Legionárov 3, 080 01 Prešov, tel. 051/7733 106
Príroda, Koceľova 17, 821 08 Bratislava 2, tel. 02/5556 6176, 0908 757 160, fax 02/5542 5160, e-mail: priroda@priroda.sk
PRO, Augustín Rosa, Prof. L. Sáru 1, 974 01 Banská Bystrica, tel. 048/4141 331, fax 048/4141 357, e-mail: mail@pro.sk
PROMP, - Podnik pre rozvoj malých pekární, Húščavova 1, 841 01 Bratislava, tel. 02/64366093, fax 02/64287823
Slovart Print, s.r.o., Pekná cesta 6, 834 03 Bratislava 3 - Nové Mesto, tel. 02/4488 1066, fax 02/4488 1277, e-mail: slovartprint@slovartprint.sk
Slovenské evanjelizačné stredisko pre masmédiá pri Evanjelickej a. v. cirkvi, P.O. Box 104, 814 99 Bratislava, tel./fax 02/5332 861
Slovenské pedagogické nakladateľstvo - Mladé letá, Sasinkova 5, 815 19 Bratislava, tel. 02/5556 4293, fax 02/5542 5714, e-mail: market@mlade-leta.sk
Slovenský spisovateľ, Vajnorská 128, 832 92 Bratislava 12, tel. 02/4445 3041, e-mail: slovenskyspisovatel@slovenskyspisovatel.sk
Slovo života international, Skalická cesta 17, 831 02 Bratislava, tel. 02/4446 1195, e-mail: slovozivota@slovozivota.sk
TRANOSCIVUS, Tranovského 1, 031 80 Liptovský Mikuláš, tel./fax 044/552 30 70, e-mail: mail@transcius.sk
Univerzita Komenského, vydavateľstvo, Šafárikovo nám. 6 818 06 Bratislava, tel. 02/5924 4111, 5293 1830
Úrad priemyselného vlastníctva SR, Švermova 43, 974 05 Banská Bystrica, tel. 048/4300 251, fax 048/4132 563
Vydavateľstvo ELÁN, Moyzesova 7, 811 05 Bratislava, e-mail: elan@post.sk
Vydavateľstvo Fragment, Kominárska 2, 831 04 Bratislava 3, tel. 02/5023 4583, fax 02/5557 3151, e-mail: fragment@fragment.sk
Vydavateľstvo Michala Vaška, Nám. Kráľovnej pokoja 3, 080 01 Prešov, tel./fax 051/7711 407, e-mail: vmv@vmv.sk
Vydavateľstvo PECTUS, Starozagorská 7, 040 23 Košice, tel. 0907 287 843, e-mail: pectus@pectus.sk
Vydavateľstvo Q 111, J. C. Hronského 4, 831 02 Bratislava, tel. 02/5292 7057, e-mail: q111@stonline.sk
Vydavateľstvo Slovart, Poštový priečinok 70, Bojnická 10, 830 00 Bratislava 3, tel. 02/4920 1800, fax 02/4920 1899, e-mail: pobox@slovart.sk
Vydavateľstvo Tatran, Klariská 16, 815 82 Bratislava, tel. 02/5443 5777, 02/5443 5849

William Paul Young: Chatrč

Bratislava, Vydavateľstvo Tatran 2009
Preklad Jana Kantorová-Báliková

Táto kniha ma zaskočila. Začína sa ako detektívka. Missy, najmladšiu dcéru Mackenzieho Allena Philipsa počas rodinného výletu unesú. Nájdu iba jej obľúbené maľovanky prepichneté ihlicou s lienkou. Podobné našli na miestach, kde zmizli iné malé dievčatká. O niečo neskôr nájde polícia v opustenej chatrči hlboko v oregonskej divočine jej zakrvavené šatôčky. Niet pochýb – Missy sa stala obeťou sériového vraha. Jej telo nenájdu a rodina sa nedokáže vyrovať s jej stratou. Do veľkého smútku sa ponoril najmä otec Mack. Nevníma, že trpí celá rodina, najmä jeho staršia dcéra, ktorá sa obviňuje za sestričkinu smrť. Nechtiac prevrátila čln, otec sa rozbehol zachraňovať topiace sa deti, a tak zostala Missy na niekoľko chvíľ bez dozoru...

Po štyroch rokoch dostane Mack podozrivý odkaz, aby prišiel do chatrče na víkendové stretnutie – pravdepodobne s Bohom... Napriek všetkým pochybnostiam („*Sú časy, keď sa človek rozhodne veriť niečomu, čo by normálne považoval za úplne iracionálne.*“) sa tam vyberie a prežije niečo, čo zmení celý jeho život. A zrazu sme akoby v úplne inom žánri. Mack sa stretne s Bohom v jeho troch podobách, teda s personifikovanou Svätou trojicou, ktorú ohromene vníma ako tesára Ježiša, mohutnú Afroameričanku Eloisiu a krehkú Ázijčanku Saraju... Riešia nadčasové otázky, ako kde je Boh vo svete plnom nevyssloviteľnej bolesti, hnevu, zla, násilia? Prečo a ako odpúšťať sebe a tým, čo nám ublížili? Ako žiť ďalej, keď sa vám zrúti svet? Ako nájsť seba samého, pochopiť

druhých i cesty utrpenia, ktorými sa vykupuje radosť a viera? Ako sa zmieriť a nájsť nesmiernosť milosrdenstva?

Cestou domov vrazí do Macka opitý vodič a on sa ocitne v nemocnici. Keď sa preberie, dozvie sa, že autonehoda sa udiala cestou do chatrče, a teda sa nemohol s nikým stretnúť. On však už vie svoje o Bohu a jeho hrách s časopriestorom. Bez ohľadu na to, či rozhovor prežil iba v predstavách, alebo v skutočnosti, dodal mu aj jeho rodine silu do nového života. A ovplyvnil i jeho priateľov.

William Paul Young je pôvodom Kanadan a spolu s tromi mladšími súrodencami vyrastal v kmeni z doby kamennej v hornatine Novej Guiney (Západná Papua), kde jeho rodičia pôsobili ako misionári. Neskôr sa vrátili do Kanady, kde absolvoval vysokoškolské štúdium náboženstva. S manželkou Kim majú šesť detí a dve vnúčatá. Román *Chatrč* napísal v spolupráci s Waynom Jacobsenom a Bradom Cummingsom. Predalo sa ho vyše sedem miliónov výtlačkov. *Chatrč*, v ktorej sa tragédia konfrontuje s večnosťou – stojí na obálke knihy. V skutočnosti je to zaujímavé čítanie, ktoré konfrontuje našu vnímavosť a schopnosť prijať význam podobenstva: „*Väčšina z nás má vlastný žiaľ, zničenie sny a zlomené srdcia. Sú to naše jedinečné straty, vlastné chatrče...*“, ako aj autorovho venovania „...*nám všetkým, čo sa potkýname, veriac, že vládne Láska. Tak postojme, nech žiari.*“

V každom prípade som rada, že mi tento príbeh pripomenul starú pravdu: „*Ak na niečom záleží, potom záleží na všetkom...*“

Elena Ťapajová

Sveva Casati Modignani: Aj Boh miluje čokoládu

Bratislava, SPN – Mladé letá 2008. Preklad Laura Mõcová

Pod pseudonymom Sveva Casati Modignani vyšlo od roku 1981 niekoľko úspešných titulov. Skrýva sa za ním manželská dvojica talianskych novinárov Bice Cairati a Nullo Cantaroni. Hneď prvý román *Anna so zelenými očami* sa stal bestsellerom. Odvtedy majú podobný osud aj ďalšie tituly z tejto autorskej dielne, prekladajú sa do mnohých jazykov a niektoré sú aj filmované. Tento pseudonym používa Bice Cairati aj po smrti svojho manžela (2004).

Aj Boh miluje čokoládu je nežná kniha o živote so všetkým, čo k nemu patrí. Láska, chvíle šťastia a porozumenia, víťazstvá a pády, nádej, pokora i vzbura, na konci zmierenie. Krása i zodpovednosť materstva, život v kruhu rodiny, smrť. Okolo týchto tém osciluje dej románu. Jeho hlavnými hrdinkami sú tri generácie samostatných inteligentných žien (Martina, jej tri dcéry Giuliana, Maria a Osvalda, jej matka Vienna a stará mama Ines), skutočných hrdiniek všedného dňa, ktoré sa musia popasovať s vlastným osudom. Čitateľ – pravdepodobne to budú zväčša ženy – si ich musí väziť pre

osobnú statočnosť, nekonvenčné, ale citlivé chápanie morálky a cti. Za to, ako formujú svoj osud, ako nesú zodpovednosť za svoje činy (aj neuvážené) a za svoje rozhodnutia.

Pútavý príbeh núti uvažovať nad tým, ktoré hodnoty sú v živote tie najdôležitejšie. A čo je ochotný a schopný človek pre ich naplnenie urobiť. Martina sa narodila z mimomanželského vzťahu svojej vydatej matke Vienne počas vojny. Matka sa s manželom dohodla, že nikdy sa nikto nedozvie, že nie je jeho vlastnou dcérou. Pred nami sa rozvíja malá rodinná sága troch generácií žien, autorka citlivo odhaľuje ich psychiku a potvrdzuje svoj rozprávačský talent. Keď už vieme o životoch jednotlivých hrdiniek a ich okolia dosť, Martina nečakane zomiera. Stará mama Vienna vtedy vyrozpráva vnučkám životný príbeh, jednoduchý i zložitý zároveň, odhalí svoje tajomstvo i tajomstvo ich matky, čo konečne privedie Martinine dcéry k rozhodnutiu usporiadať si vlastné životy a neodkladať riešenia problémov.

Michaela Geisbacherová

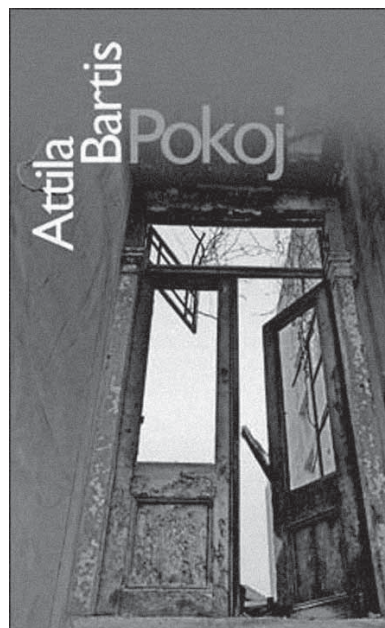
Prekladová literatúra

Temné spolužitie

Attila Bartis: Pokoj, Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009
Preklad Juliana Szolnokiová

Žijú vedľa nás, s nami. Často sú ako nočné mory. Naši zvláštni susedia či dokonca temné zákutia priamo v nás. Málokto vie, čo za kostlivcov skrývame za dverami bytu, málokto tuší, ako poznamenáva život spolužitie s neláskavým človekom alebo s psychikom. Maďarský spisovateľ Attila Bartis sa podujal poodhaliť závoj nad neláskavosťou (ba až krutosťou) a paranojou matky dvojčiek, dramatickej umelkyne trpiacej veľkáštvom v rôznych podobách. Raz v neprekonateľnosti umeleckej primadony, raz ako dedičky polovice Uhorska. Neusporiadaný bohémско-прізівніcky život, ktorý pokrytecky podporoval aj bývalý socialistický režim (vrátane rôznych protirežimistov), ovplyvnil aj nadanú huslistku Juditu a jej dvojčku, talentovaného začínajúceho spisovateľa – Bartisovo alter ego. V stále sa sťahujúcej slučke spisovateľ rozpráva príbeh seba a matky, ktorá pätnásť rokov z urazenej pýchy neopustí byt, len ho ustavične komanduje, pridáva zámky na dverách... Pred pätnástimi rokmi pochovala žijúcu dcéru Juditu, ktorá sa z emigrácie odmietla vrátiť domov, aby jej matka mohla vystupovať pred stranickými papalášmi.

Rozbiehajúci sa spisovateľ žije zdánlivo pokojne, avšak jeho vnútro vriep nepokojom. Pokoj sa pokúša sa dosiahnuť rôznymi spôsobmi, od písania počnúc, a objatiami cudzích žien končiac. Iba jedna z nich, Eszter, sama osudom okmášaná, ho dokáže uprostred jeho búrky nasmerovať k novým metám, vrátane vydania knihy a perspektívam spoločného rodinného života. Ibaže v podobe starnúcej vydavateľskej redaktorky ho dobieha minulosť vlastnej rodiny v jej perverznej odvrátenej stránke udavačstva a podvádzania. Hľadanie pokoja ho privedie až k preňho kriminálnemu činu (na jeho čin niet paragrafov trestného zákonníka), ale rozorvaná duša sa už nedokáže upokojiť. Ani cesta k Bohu, ktorú mu ako vytriezvenie ponúka pre cirkev nepohodlný kňaz, preňho nie je príťažlivá, nevidí v jej

svoju spásu. Zákonite sa mu preto vidí, že vykúpením by mohlo byť riešenie, aké si zvolila Judita... Konečné, definitívne.

Román *Pokoj* je plný bolesti a smútku. Na druhej strane je diagnosticky presný, až do takej miery, že sa môže stať odporúčanou lektúrou pre psychiatrov a psychologov. Je mimoriadne otvorený, ľudský, terapeuticky pomôže iste aj mnohým ľuďom pri chápaní sveta, pri prekonávaní vlastných ťažkostí, hoci iného charakteru. Napokon je aj čitateľsky veľmi príťažlivý.

Na Bartisovu knihu však môžeme nazerať aj cez binokel kritického súdu celej epochy diktatúry proletaariátu. Pretože skôr, aspoň podľa autora, išlo o diktatúru, teror luzy, smilniacej a slintajúcej pri pohľade na akúkoľvek hodnotu i pahodnotu. Krvavosť vlády luzy kruto poznačila mnohé životy, nezriedka prežitie neznamenalo úľavu a šťastie, pokoj. Najvypuklejšia je tragickosť spôsobená silami politického zriadenia zobrazená v existencii Eszter, ale ani ďalšie línie románu nie sú oprostene od pozostatkov kataklizmy.

Najhoršie je, že ani nové politické vetry nedokázali odviať hlboko zakorenenej bolesti. Navyše svojím zameraním staronový systém nie je vo svojej podstate súcitný s ľuďmi, ktorí v duši nosia nepokoj. Súzáležitosť sa už ani len proklamovane nenosí, ak nerátame charitatívne organizácie. Človek je len nástroj ziskov. A ľudia, ktorí nie sú ľahko uchopiteľní, lebo sa sami hľadajú alebo bojujú s príznakmi minulosti, nie sú práve prijateľní. To je však iba náznak výsledníka Bartisovho románu nekonečného nepokoja. Bez ohľadu na to, či sa o jeho zasatie a klíčenie postaralo vo väčšej alebo menšej miere spoločenské prostredie alebo len rodinná klíma. Synergia oboch stigmatizujúcich faktorov má však často zničujúce účinky.

Luboš Svetoň

Mystifikátor

Louis de Bernières: Partizánova dcéra. Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009.
Preklad Vladislav Gális

Britský prozaik Louis de Bernières nie je slovenskému publiku neznámy. Jeho román *Mandolína kapitána Corelliho* (Vyd. Slovart 2000) k sebe pripútal mnohých čitateľov. Romantický nádych vyludzovaný strunami mandolíny sa stal dychom, ktorým vonia aj ovzdušie autorovho najnovšieho textu, knihy *Partizánova dcéra*. Jej dej sa vinie okolo životov dvoch ľudí: ženy a muža.

Roza je skúsenou ženou. O panensťvo príde z vlastnej iniciatívy so svojím otcom, bývalým partizánom. Prejaví tým lútosť voči jeho osudu, či je to len výmysel dospievajúcej dievčiny? Je možné uvažovať o správnosti skôr napísaného. Silný a mocný Rozin otec, prívrženec partizána Tita, je veteránom, na ktorého bedrá ťažko dolieha povojnová realita Titovho režimu. Cíti, že len pevná ruka jeho niekdajšieho spoluvojovníka drží mnohonárodnostný kotol pohromade, stáva sa psychickou troskou, rozpadá sa mu manželstvo a bojí sa o budúcnosť svojej dcéry. Jej rozhodnutie odísť nevdjak schvaľuje. Rozino správanie je napriek prísnej výchove pre mnohých šokom. V erotike sa ako –nástročná zdokonaľuje lesbickými hrami so svojou najlepšou priateľkou. Neskôr „neodolá“ ani zvodom svojich vysokoškolských spolužiakov. Zlomom v jej živote je sklamanie v láske. Po ňom odchádza, po ňom sa v Londýne stáva kurtizánou. Päťsto libier je jej bežná taxa. Brutálne znásilnenia či viaceré potraty akoby ňou nepohli. Roza žije dvadsať rokov, a zážitkov má ako štyridsaťročná.

Štruktúra románu *Partizánova dcéra* je rámcová: Rozino rozprávanie je prepletané naň reagujúcim rozprávaním jej poslucháča Chrisa, a to je vsadené do spomienok rozprávača Chrisa. Dynamicky sa rozvíjajúci príbeh stretu dvoch ľudí z opačnej strany politickej barikády, na ktorý si s odstupom troch desaťročí jeho

mužská polovica spomína, je zmesou túžob, ako záznamom skutočne prežitých udalostí. Príbeh štyridsiatnika Chrisa, životom znudeného Angličana, a dvadsaťročnej Rozy, ktorá sa na prelome sedemdesiatych a osemdesiatych rokov minulého storočia vydá z Titovej Juhoslávie hľadať šťastie do Británie, je plný napätia, latentnej erotiky, kriminálnych záhad a tajomného mlčania.

Chris predstavuje človeka, ktorý nemá zmysel života. Nasadzuje si preto masku. Tá ale neprilieha. Pod výzorom džentlmena nachádzame človeka túžiaceho po láske. Nenávidí stereotyp, aby doň čoraz väčšími upadal. Rozpráva, a pritom nemá odvahu vypovedať svoju autenticitu. S manželkou sa už nestýka, len zarába, zarába, drie ako kôň, a stále nič

nemá. Dcéra študuje kdesi na Novom Zélande, priateľka sú v nedohľadne. Je prirodzené, že stretnutie s krásnou Rozou je preň vykúpením. Bytostne po nej túži. A každý deň dostáva to isté – príbeh novodobej Šeherezády, ktorá si svojho pána drží od tela. Oným mečom, ktorý je položený medzi nich, je znovu rekonštruovaný fiktívny svet spomienok, dúfania, zážitkov, prežívania a snov ľudí, ktorí hľadajú komunikáciu.

Čitateľ, ktorý sa začíta do príbehu Rozy a Chrisa, môže ostať príjemcom napínaveho príbehu s romantickým pozadím, môže vnímať erotické obrazy, ktorými autor nešetří, môže sa pri Rozinom únose a znásilňovaní báť o osud hlavnej hrdinky, alebo môže čítať kulturologické, politické, filozofické, náboženské a intertextové pozadie Bernièresovho románu. V jeho závere bude zaskočený, prekvapený, možno sklamaný. Dozaista v ňom však ostane silný pocit...a chuť niečo urobiť.

Peter Mráz

O mužskej láske z mužského pohľadu

Rozhovor s nemeckým autorom Rupertom MARTELLOM

• Hned v románovom debute ste sa predstavili ako zrelý spisovateľ – znamená to, že ste na románe dlhší čas pracovali, alebo mu predchádzala iná publikačná činnosť?

– Na rukopise románu som pracoval presne päť mesiacov každú voľnú minútu dňa a noci. Čosi nepochopiteľné ma stále poháňalo dopredu. Čudoval som sa sám sebe, ale podvolil som sa tomu. Také niečo som ešte nikdy nezažil. Potom som pracoval už iba na detailoch a prepisovaní názvov jednotlivých kapitol. Kniha zaujala najmä uhlom pohľadu muža, ktorý vychováva malú dcéru, na lásku a život.

• Stále ste v kontakte s nemeckými čitateľmi, často na verejnosti čítate ukážky z románu, ale veľa ohlasov máte aj prostredníctvom webovej stránky a stránky vydavateľstva BoD. Čitatelia neskrývajú nadšenie a neraz sa stotožňujú s vašim konaním. Je to iste veľmi príjemný pocit?

– Áno! Samozrejme, som hrdý a šťastný, keď mi čitatelia sprostredkujú svoje dojmy a spolu diskutujeme o charakteroch ľudí a motívoch ich konania. Mnoho čitateľov sa identifikuje s Norbertom, ale aj s Felicitas a jej večnou uzavretosťou a neprístupnosťou. Zvlášť ma teší, keď čitatelia, sami postihnutí traumatizujúcimi vzťahmi, hovoria o „liečivom účinku“ môjho románu. Ako ukazujú reakcie, kniha mnohým niečo dáva, či už je to poznanie podstaty lásky a jej podôb, alebo útecha pri vlastných problémoch, či nová nádej do budúcnosti.

• Priznám sa, že ako žena som pri čítaní *Úskalí lásky* získala celkom nový pohľad na problém partnerského vzťahu. Z pohľadu muža je všetko trochu iné, ale o to zaujímavejšie. Hlavná postava Norberta mi bola veľmi sympatická, tajne som si želala takého partnera – empatickeho, inteligentného, jemného, ohľaduplného, láskavého... no, tých dobrých vlastností mal naozaj dosť a pre Felicitas možno až priveľa. Asi treba všetko s mierou. Máte na to iný názor?

– Práve mužský uhol pohľadu robí knihu zaujímavou. Umožňuje totiž pohľad do duše muža, ktorý stojí medzi tradičnou a modernou mužskou rolou a ustavične bojuje sám so sebou na pozadí sporu s imaginárnou osobou. Najmä pre ženy je veľmi vzrušujúci takýto hlboký po-

Rupert Martell, vlastným menom Robert Hundshammer (1961), sa už svojou prvou knihou, románom *Úskalia lásky* (Die Stufen der Liebe) zaradil k úspešným nemeckým autorom. Vyštudoval právo, literatúru a filozofiu a zároveň sa venoval aj bojovým športom. Žije s malou dcérou na vidieku v Bavorsku. Život otca, ktorý sám vychováva svoje dieťa, mu teda poslužil ako námet na prvú knihu. Sám seba označuje za romantického intelektuála a lásku vo všetkých jej troch stupňoch (eros, filios a agapé) aj intenzívne prežíva. Martell sa usiluje všetky protiklady Norberta, muža 21. storočia, uviesť do harmónie – je niečo medzi osamelým rytierom, usilovnou náhradnou mamou, vášnivým bojovníkom, pôžitkárom plným fantázie a nežným milencom. Román *Úskalia lásky* vyšiel vlni v Slovenskom pedagogickom nakladateľstve – SPN v preklade Alojza Keniža.

nor do neznámej, cudzej psychiky. Témou je láska – no nie práve v zmysle staromódnych gýčových románov. Norbert a Felicitas bojujú oveľa viac s reálnymi problémami a hlbokými jazvami na duši z predchádzajúcich vzťahov. Ustavične po-

chybujúca a pesimisticky nastavená Felicitas iba ťažko zvláda Norbertovu vášnivú náklonnosť. Nedokáže sa rozhodnúť medzi tým, čo by chcela, a tým, čo nechce pripustiť. Práve to Norberta provokuje a neustále núti úplne sa odovzdať. Norbert je silný muž, skôr rytier ako paša, ustavične hľadajúci ideál lásky, ktorý preňho Felicitas stelesňuje. Vytvára transcendentno a vedie ho k agapé – forme lásky, ktorá si neprivlastňuje, a tak je dokonalá.

• Ide vlastne o mužský román, zaujímalo by ma, ako ho vnímali mužskí čitatelia?

– Muži čítajú krimi, sci-fi, fantasy a náučné knihy. Bežné romány o láske sú pre väčšinu mužov tabu. City

predsa zraňujú, alebo? Moja kniha je iná. Ohlasujú sa mi muži, ktorí takisto sami vychovávali dieťa a naša spoločnosť ich, žiaľ, posúva na okraj. Jeden z kritikov nazval môj román „moderným rytierskym románom, súčasným hľadaním svätého grálu lásky“.

Sám pokladám svoj román za knihu o mužskej podstate, o mužskom bytí. Samozrejme, že mužov, ktorí nemajú dost odvahy na hlbší vzťah, môj román nezaujal. Mnohí však majú „svoju“ Felicitas a tí sympatizujú s obidvoma hlavnými postavami.

• Hlavný hrdina má niektoré autobiografické črty – platí aj pre vás, že ste objavili nové možnosti získať životnú partnerku?

– Norbert nie je Rupert Martell. Bol by som menej rytiersky a voči rivalovi Bertimu by som sa zachoval menej férovo. Príbeh sa odohráva v mojom svete. Aj ja sám vychovávam dcéru a mám už kadečo za sebou. Román spracúva nielen vlastné, ale aj cudzie vzťahy z môjho okolia. Po skončení písania rukopisu som si vydýchol, ale pociťoval som zároveň aj únavu ako po namáhavej horskej túre. Nová partnerka? Áno, často sa stáva, že nemôžeme zabudnúť na predchádzajúcich partnerov a stále túžime mať ich v nejakej inej podobe znovu pri sebe.

• Čím chcete prekvapiť svojich čitateľov – pokračovaním *Úskalí lásky* alebo inou témou?

– Momentálne pracujem na niečom revolučne novom: na asociatívnych historických krátkych príbehoch na tému šach, bojové umenie a stratégia. Zaujímam ma tento asociatívny spôsob myslenia.

Ďakujem za rozhovor. A ja ďakujem svojim čitateľom na Slovensku za ich záujem!

Mária Smoláriková

ZO SVETA KNÍH

Európska komisia udelila ceny za súčasnú literatúru

Cenu EÚ za literatúru, ktorú tento rok prvýkrát dostanú 12 autori, rozhodla sa udeľovať Európska komisia za súčasnú tvorbu. Podľa vyjadrenia eurokomisára Jána Figela má cena „upriamiť pozornosť na vynikajúce literárne talenty v Európe a všetko, čo ponúkajú. Má zvýrazniť kvalitu a tvorivosť európskej umeleckej literatúry“. Poslaním tejto ceny je aj propagácia kníh a podpora kultúrnej rozmanitosti v Európe. V polovici júla Európska komisia oznámila mená autorov z Rakúska, Chorvátska, Francúzska, Maďarska, Írska, Talianska, Litvy, Nórska, Poľska, Portugalska, Slovenska a Švédska. O laureátoch z jednotlivých krajín rozhodli národné poroty. Slovenská 5-členná porota na čele s literárnym kritikom, riaditeľom LIC Alexandrom Halvonikom (v zložení: literárne vedkyne Mária Bátorová a Dana Kršáková, literárna kritička a prekladateľka Jana Cviková a literárny vedec a predseda Asociácie spisovateľov Slovenska Igor Hocheľ) vybrala za laureáta tejto ceny z našich

autorov Pavla Rankova za jeho román *Stalo sa prvého septembra (alebo inokedy)*. Slávnostné odovzdávanie cien sa uskutoční 28. septembra v Bruseli za prítomnosti predsedu Európskej komisie José Manuela Durão Barrosa, eurokomisára Jána Figela a ambasádora ceny, švédskeho spisovateľa Henninga Mankella. Víťazi získavajú odmenu 5 tisíc eur, okrem toho budú ich diela prezentované aj na knižnom veľtrhu vo Frankfurte nad Mohanom a Európska únia prispeje aj na preklad ich diel. Organizáciou procesu výberu a usporiadaním slávnostného ceremonálu boli poverené medzinárodné inštitúcie Federácia európskych kníhkupcov, Federácia európskych spisovateľských asociácií, Európska spisovateľská rada a Federácia európskych vydavateľov. Už zloženie konzorcia ceny by malo byť zárukou, že diela laureátov sa dostanú do pozornosti vydavateľov, prekladateľov a prostredníctvom nich aj čitateľov v európskych krajinách a inde vo svete.

Posledný z Českého štvorlístka

V českom akademickom vydavateľstve CERM vyšla publikácia Milana a Jakuba Kratochvílovcov *Josef Balejka – valašský rytíř nebes* venovaná členovi slávneho Českého štvorlístka z leteckej bitky o Anglicko. Plukovník Josef Balejka (1917 – 2004), rodák z Valašských Klobouků, ktoré mu udelili aj čestné občianstvo, narodil sa ako nemanželské dieťa. Pilotom sa stal vďaka podpore svojho strýka. Po absolvovaní kurzu v Masarykovej leteckej lige v Užhorode nastúpil na vojenskú službu na Slovensko, neskôr odišiel do Prahy

a Prostějova. Po nacistickej okupácii Československa a vzniku protektorátu utiekol do Poľska, kde sa stretol s trojicou pilotov (Vilém Košar, Matěj Pavlovič a Josef František) a spolu vytvorili Český štvorlístok, ktorý sa preslávil v bitke o Anglicko najväčším počtom zostrelených nepriateľských lietadiel. Ako jediný zo štvorlístka vojnu prežil. Roku 1946 odišiel do Veľkej Británie, kde sa zamestnal ako dopravný pilot, neskôr šofér autobusu a bol aj vynálezcom. Do pôvodnej vlasti sa definitívne vrátil až v novembri 1989.

Veľký brat zmizol z Amazon kindle

Britský denník Guardian sa na svojich webových stránkach Guardian.co.uk (v článku zo 17. júna) pozastavuje nad tým, že americká internetová spoločnosť Amazon.com vymazala zo svojich stránok elektronické kópie kníh Georgesa Orwella, ktoré si čitatelia mohli za poplatok stiahnuť. Hovorca Amazonu vysvetlil, že išlo o nelegálne kópie, ktoré na ich

stránky vložila osoba, ktorá na diela nemala autorské práva. Amazon odškodnil svojich zákazníkov, ale oznámil im, že tieto knihy si viac nebudú môcť prečítať ani kúpiť na ich stránke. Paradoxné na tomto prípade je, že práve Veľký brat z Orwellovho románu *1984* je symbol modernej politickej špiónáže a sledovania na diaľku. –báb–

Detstvo je „ostrov pokoja a istôt“

György Dragomán: Biely kráľ, Bratislava, Kalligram 2008

Autor opisuje život v Rumunsku v čase totalitného režimu v 80. rokoch minulého storočia. Protagonistom je jedenástočný chlapec Džatá, ktorý detským jazykom rozpráva o starostiach a všednostiach obyčajného dňa. V konkrétnych príbehoch zachytáva neradosť detstva kruto poznačené odvlečením otca, politického väzňa, do pracovného tábora. Učí sa chápať situáciu svojej rodiny a hrdinsky sa snaží zastúpiť pozíciu otca. Pomaly si uvedomuje súvislosti a postupne rozprávanie stráca detskú naivitu, hoci stále zostáva priezračne čisté. Text síce autenticky odkazuje na realitu komunistickeho režimu, no primárne je dospievanie chlapca. Každá kapitola obsahuje stopy určitých žánrov, cez psychologickú drámu po dobrodružný román. Označenie román je však mierne zväzujúce. Knihu tvoria kapitoly, ale opísané udalosti vytvárajú fragmentárny dojem. Jednotlivé obrazy spája citlivé podanie situácií, ktorým je Džatá vystavený a musí sa s nimi vyrovnáť. Bola to absurdná a zložitá doba, ktorá priniesla dlhodobu zdevastovanú charakteru ľudí tvoriacich stav spoločnosti. Voči nim stojí Džatá a jeho matka v opozícii ako dvaja ľudia zachováajúci si morálne hodnoty a získaný odpor im dáva silu reagovať na nevráznosť ľudí. Džatá ako malé dieťa vníma úlomky, úseky situácií, hodnotí ich a vytvára si úsudok. Pomaly prijíma dospie-

losť s absurdnými dimenziami a pokúša sa prísť na to, prečo sa to všetko stalo a ako to môže zmeniť. Jeho matka zosobňuje pre neho hybnú silu, ktorá mu nedovolí dostať sa do apatie. Udržiava rituály zhmotňujúce zvyky istôt rodinného kruhu, napr. v podobe tulipánov, ktorými pripomenul výročí svadby svojich rodičov. Biely kráľ symbolizuje jeho vnútornú silu a odhodlanosť vzoprieť sa okolitému zákernému svetu. „...silno som stisol bieleho kráľa, studená slonovina mi celkom prilhula do dlane a vedel som, že ho vo vojne nikto neporazí, lebo oproti tomuto vojvodcovi je aj ten najkrajšie vymalovaný olovený vojačik len pičifúz.“ (s. 135) Totalita predstavuje preňho určitú nehybnosť a statickosť, nastolenú akoby od nepamäti. Tomuto stavu sa podriaďuje všetko a všetci. Stala sa stavebným prvkom románu, a tým vytvára nepokojnú atmosféru. Chlapec postupne odkrýva priestor, ktorý môže ako dieťa iba pozorovať, alebo mu bol ukrytý. Cíti, že onen priestor mení tvar a môžeme vidieť, ako sa pomaly okolo neho obtáča a mení sa na klietku. Džatá postupne nadobúda odvalu a odhodlanie ísť kamkoľvek, čo však neumožní v prípade tohto románu vyústenie príbehu do šťastného konca. Koniec sa rozplýva v čoraz rýchlejšom behu a smutnom pociťe, že Džatá beží zbytočne.

Lucia Blažeková

NAJPREDAVANEJŠIE KNIHY

v Nemecku

Brožované vydanie

Beletria:

1. Simon BECKETT: *Obsession* (Posadnutosť), Rowohlt
2. Stephenie MEYER: *Bis(s) zur Mittagsstunde* (Nov), Carlsen
3. Stieg LARSSON: *Verblendung* (Muži, ktorí nenávidia ženy), Heyne
4. Stieg LARSSON: *Vergebung* (Vzdušný záмок, ktorý vybuchol), Heyne
5. Judith LENNOX: *Der einzige Brief* (Jediný list), Piper

Literatúra faktu:

1. Eckart von HIRSCHHAUSEN: *Die Leber wächst mit ihren Aufgaben* (Pečeň rastie s úlohami), Rowohlt
2. Ranga YOGESHWAR: *Sonst noch Fragen?* (Ďalšie otázky?), KiWi
3. Barack OBAMA: *Ein amerikanischer Traum* (Americký sen), dtv
4. Thomas WIECZOREK: *Die verblödete Republik* (Ohlúpnutá republika)
5. Hape KERKELING: *Ich bin dann mal weg* (Už som teda preč), Piper

Viazané knihy

Beletria:

1. Stephenie MEYER: *Bis(s) zum Abendrot* (Zatmenie), Carlsen

2. Dora HELDT: *Tante Inge haut ab* (Teta Inge padá preč), dtv premium
3. Stephenie MEYER: *Bis(s) zum Ende der Nacht* (Úsvit), Carlsen
4. Sarah KUTTNER: *Mängel exemplar* (Chybný exemplár), S. Fischer
5. William P. YOUNG: *Die Hütte* (Chatrč), Allegria

Literatúra faktu:

1. Eckart von HIRSCHHAUSEN: *Glück kommt selten allein...* (Šťastie zriedka prichádza samo...), Rowohlt
2. Richard David PRECHT: *Wer bin ich – und wenn ja, wie viele? Eine Philosophische Reise* (Kto som – a ak áno, koľko nás je? Filozofická cesta), Goldmann
3. Richard David PRECHT: *Liebe. Ein unordentliches Gefühl* (Láska. Neusporiadaný pocit), Goldmann
4. Michael WINTERHOFF: *Warum unsere Kinder Tyrannen werden* (Prečo sa z našich detí stávajú tyraní), Gütersloher Verlagshaus
5. Eduard AUGUSTIN – Phillip von KEISENBERG – Christian ZASCHKE: *Ein Mann – Ein Buch* (Jeden muž – Jedna kniha), Süddeutsche Zeitung

Do batožiny na dovolenku

Kat Martinová

Cnostné srdce

Bratislava, Ikar 2008

Preklad Elvíra Haugová

Po *Náhrdelníkovej trilógii* prichádza obľúbená autorka s ďalšou sériou kníh – o osudoch troch redaktoriek časopisu *Od srdca k srdcu*. Krista Hartová, silná a nezávislá žena, prebrala vedenie časopisu po svojej matke, jeho zakladateľke, zameriava sa nielen na „pikošky“ z londýnskej smotánky, ale neváha sa zastať ani robotníckej triedy v jej boji za sociálne reformy a proti vykorisťovaniu podnikateľov. So svojou najlepšou priateľkou Coralee (hrdinkou druhej časti série) zájde do cirkusu, kde je najväčšou atrakciou „Posledný barbar“. V skutočnosti ide o zajatca, ktorého loď stroskotala pri britských brehoch. Krista si uvedomí, že má pred sebou pravého Vikinga, neváha a spolu s otcom, špecialistom na vikinskú kultúru, ho oslobodí. Leif tak prichádza do domu Hartovcov, učí sa ich jazyk a osvojuje si spoločenské správanie. Krista nevníma Leifa len ako učeníka, ale najmä ako príťažlivého muža s nádychom dávnych dob. Krista je však zasnúbená s Matthewm, Leif ako náčelník kmeňa má povinnosti voči ľudu. Keďže Krista si svojimi článkami narobila množstvo nepriateľov, redakcii hrozí nebezpečenstvo. Leif ju chce zachrániť, a tak ju podľa dávnych zvykov unesie na rodný ostrov Draugr. Dokáže sa Krista zžiť s úplne odlišnou kultúrou? Je jej láska silnejšia ako jej záväzky a povinnosti voči rodine i samej sebe?

PS: Nedajte sa odradiť podobizňami na obálke knihy. Leif a Krista sú v skutočnosti omnoho sympatickejší ©

Marek Zákopčan

Daniel Silva

V tieni Moskvy

Bratislava,

Slovenský spisovateľ 2009

Preklad Alena Redlingerová

Super agent izraelskej tajnej služby Gabriel Allon si s novomanželkou Chiarou užíva medové týždne vo vile na talianskom vidieku, kde môže v pokoji reštaurovať obraz z preslávenej vatikánskej zbierky. Ich pokojné dni sa nenávratne skončia, keď Gabriela požiada jeho kolega o stretnutie s ruským žurnalistom, ktorý má vraj tajné informácie smerujúce k obchodníkovi so zbraňami Ivanovi Charkovovi. Ten plánuje špinavú transakciu s africkými partnermi, ktorá by ohrozila bezpečnosť Izraela a jeho západných spojencov. Počas schôdzky novinára zavraždia a Gabriel sa rozhodne vypátrať jeho vraha a získať informácie o zbraniach za každú cenu. V spolupráci s americkou, anglickou a francúzskou tajnou službou vypracujú prefikovaný plán na ukoristenie dát usvedčujúcich bývalého príslušníka KGB Charkova z nekalých aktivít. Súčasťou plánu je aj Charkovova manželka Jelena, ktorá už má plné zuby manželovej nevery a odmieta zatvárať oči pred krvou tisícov nevinných obetí na jeho rukách. Allon si uvedomuje, že tentoraz hrá na ihrisku, kde pravidlá určuje družstvo domácich. Jedno z nich znie: „*Neobzeraj sa! Nikdy nie si úplne sám.*“ Silva otvoril tému, o ktorej sa v politických kuloároch hovorí v stíšenom režime. Do akej miery funguje v Rusku skutočná demokracia, kto má na svedomí smrť žurnalistky Anny Politkovskej, kto stojí za predajom zbraní teroristickým organizáciám, alebo prečo sú ruskí turisti obľúbení vo svete asi ako špenát v školskej jedálni. Autor špionážnych

trilerov je v skvelej forme – strhujúce tempo, tajomstvom zahalená atmosféra tajných služieb, štipľavá téma a ďalší bestseller je na svete.

Vladimír Radosa

Laura Joh Rowlandová

Snehová cisárovná

Bratislava,

Slovenský spisovateľ 2009

Preklad Mária Kočanová

Málo známe a tajomstvom opradené príbehy samurajov z čias šógunov v Japonsku približujú romány americkej spisovateľky s kórejsko-čínskymi koreňmi, ktoré preslávili ich hlavný hrdina v kimone a s mečom za pásom – detektív Sano Ičiró. Tentoraz zavedie čitateľa do obdobia na konci feudalizmu do hlavného mesta vtedajšieho Eda (dnešné Tokio), na dvor šóguna. Sano Ičiró tam pôsobí ako kancelár a záhadne sa mu stratí syn Masahiro. Pátranie je bezvýsledné a nijaký únosca nežiada výkupné. K trápeniu sa pridružilo aj nemilé rozhodnutie šóguna, aby Sano odcestoval do vzdialenej severnej provincie na ostrove Egozašima (dnes Hokkaidó). V tom čase sa Sano dozvedel, že malý Masahiro je práve na Egozašime, preto urýchlene odcestoval so sprievodom na nevládný sever. Lenže ich loď stroskotala a zachránila sa len hrdinka cestovateľov, ktorých zadržali ako rukojemníkov na tamojšom hrade. Po záhadnej smrti milienky vládcu Macumae mu Sano ponúka, že vypátra vraha jeho zbožňovanej Tekare. Krok za krokom rozplietá so svojimi vernými zamotané udalosti, prekonáva nebezpečenstvá, pričom využíva svoje skúsenosti, predvídavosť, majstrovstvo. Zároveň s odhalovaním pravdy autorka odhaľuje tajomné, dávnovéké Japonsko s jeho zvykmi, tradíciami, dobrom i zlom.

Katarína Mikluščinová

Candice Proctorová

Noc v raji

Bratislava,

Slovenský spisovateľ 2009

Preklad Adriana Oravcová

Posvätná austrálska hora Uluru na obálke knihy napovedá, že dej románu sa odohráva v Austrálii. Píše sa rok 1808 a hrdinka príbehu Bryony Wentworthová sedí vo väznici v Parramatte. Deportovali ju tam z rodného anglického Cornwallu, aby si odpykala trest za vraždu svojho manžela Olivera, ktorého zabila nešťastnou náhodou. Lenže Bryony je v ôsmom mesiaci tehotenstva, a chlapec, ktorý sa jej vo väznici narodí, zanedlho aj zomiera. Bryony žiali nielen za mŕtvym synčekom, ale aj za svojou malou dcérkou Madeline, ktorú musela nechať v Anglicku svojmu despotickému strýkovi. Do tábora prichádzali bohatí páni, aby si vybrali trestankyne a tie im slúžili, starali by sa im o majetok a uspokojovali ich sexuálne chůtky. Aj kapitán Hayden St. John, dvovec, tu hľadal nejakú opatrovatelku pre svojho 5-mesačného syna Simona. Do oka mu padla práve Bryony. Spôčiatku bolo pre ňu veľmi ťažké vychovávať a dočítať cudzie diéta, rovnako staré ako jej mŕtvym synček. K Haydenovi sa správala nepriateľsky, keďže počula všelijaké chůry o tom, ako páni zaobchádzajú s trestankyňami. Zo Sydney sa presťahovali do austrálskej buše. Napriek krutým a neúprosným podmienkam v buši sa tu Bryony udomácní, spriatelí sa s Louisou, ktorá pochovala už štyri deti, stretáva sa s domorodými Aborigénmi. Postupne sa zblíži aj s Haydenom, stáva sa jeho milenkou, neskôr manželkou. Raz k nim

príde nejaký cudzinec. Keď podíde celkom blízko k nemu, uvedomí si, že stojí zoči-voči Oliverovi, svojmu prvému manželovi... „*Život je ako prílív a odliv. Niečo, čo môžeme zachytiť, ale aj stratiť. Niečo, čo nás môže zachrániť, ale aj zničiť.*“ tieto slová vraví Bryony na konci príbehu svojmu milovanému mužovi, s ktorým chce stráviť zvyšok života. Ktorému z dvoch manželov vraví Bryony tieto slová, a či ešte niekedy uvidí svoju prvorođenú dcérku Madeline, sa dozvieme, ak si túto knihu pribalíte trebárs na dovolenku.

Lubomíra Šimeková

Julie Garwoodová

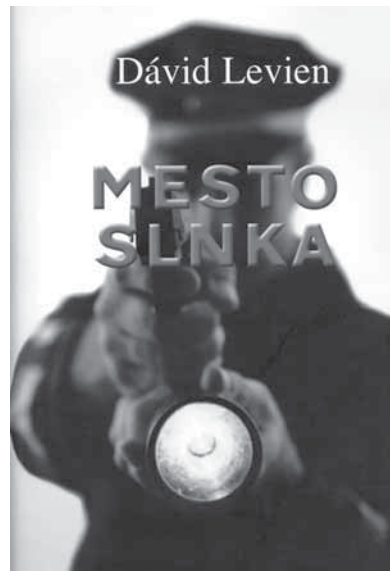
Tajomná princezná

Bratislava, Ikar 2009

Preklad Tamara Chovanová

Tento román nezaťažá batožinu, ani myseľ čitateľky. Na chvíľu vám umožní zabudnúť na vlastné starosti a prežívať romantický príbeh lásky a intríg v kulisách šľachtických sídiel Anglicka konca 18. a začiatku 19. storočia, ale aj na indiánskom území práve kolonizovanej Ameriky. Krásna a bohatá Christina vyrastala medzi Indiánmi, ktorí sa jej ujali v detstve, je ovplyvnená ich kultúrou, uznáva ich hodnotový rebríček a nevie sa vyrovnáť s tým, že jej bieli súkmeňovci ich považujú za primitívnych barbarov. Londýnska spoločnosť, ktorá sa klania zlatému telaťu, pre peniaze sa dopúšťa násilia a nespravodlivosti, v jej názoroch prevláda diskriminácia a xenofóbia, ju považuje za záhadnú princeznú zo vzdialenej krajiny. Nik netuší, čo všetko prekonala, aby splnila želanie svojej nebohej matky a vrátila sa do jej rodnej krajiny. Stretáva markíza Lyonsa, s ktorým sa osud takisto nemaznal. V ich vzťahu okrem vášne a intríg okolia nechýba ani istá dávka humoru. Christina sa pokúša vo vzťahu so svojou svokrou – konzervatívnou šľachticou – uplatniť indiánske zásady... Ale ako v správnej rozprávke pre dospelých – verná láska zdolá všetky prekážky a dobro a pravda zvíťazia.

Elena Hvezdová

Scenárista filmových a autor knižných trilerov David Levien vytvoril v príbehu *Mesto slnka* postavu sympatickejšieho, charizmatickejšieho súkromného detektíva. Bývalý policajt Frank Behr po skončení aktívnej služby uplatňuje svoje bohaté skúsenosti v súkromnej praxi v Indianopolise. Tentoraz však váha, či sa má ujať prípadu nezvestného chlapca. Malý Jamie Gabriel zmizol prakticky bez stopy pred vyše rokom, pátranie je beznádejné, rodičia zúfalí. Podarí sa mu objaviť chlapca – živého alebo mŕtveho? Aké šance majú nezvestný chlapec a detektív? Ak si chcete prečítať tento napínavý príbeh, pošlite nám do redakcie do 2. septembra kupón vydavateľstva NOXI z 11. strany, ktoré jednému z vás túto knihu venuje.

Pred 17. ročníkom medzinárodného knižného veľtrhu v bratislavskej Inchebe

Tradične v novembri brány bratislavského výstavniska Incheba vítajú tvorcov a všetkých milovníkov kníh. Tento rok zaplavia petržalské nábrevie knihy 5. – 8. novembra. Ako bude tento ročník pokračovať v slubne sa rozvíjajúcej tradícii najväčšieho slovenského knižného veľtrhu, čím ju obohatí, na to sme sa spýtali manažérky Bibliotéky a Pedagogiky Anny MYDLOVEJ.

• **Hoci je dovolenkové obdobie, viacerí vydavatelia neoddychujú, ale pripravujú nové tituly na september, keď sa vracajú študenti a pedagógovia do škôl, a tým vzrastá aj dopyt po knihách. Aký záujem prejavujú vystavovatelia už teraz o tento ročník Bibliotéky?**

– Napriek kríze, ktorá v súčasnosti vyvoláva obavy v každom odvetví, sa naše veľtrhy Bibliotéka a Pedagogika tešia záujmu stálych i nových vystavovateľov. Väčšina vystavovateľov, ktorí sa prezentovali na predošlom ročníku, potvrdzuje svoju opätovnú účasť a zaznamenávame zvýšený ohlas od nových vystavovateľov, ktorí sa zúčastnia na veľtrhu prvý raz. Dosiaľ sa prihlásilo 16 nových, domácich aj zahraničných, vystavovateľov. Na veľtrhu nebudú chýbať tradiční vystavovatelia, ako Slovart, SPN – Mladé letá, Tatran, Knižné centrum, Vyd. VEDA, Vydavateľstvo Maticie slovenskej, Perfekt, Dajama, Fortuna Libri, Vydavateľstvo PT Alberta Marenčina, Portál a mnohí ďalší. Návštevníkov určite poteší, že po rokoch sa vracia na Bibliotéku aj vydavateľstvo Ikar. Po ročnej prestávke príde aj vydavateľstvo Artforum a Svojtka&Co. Stále sa pokúšame zvýšiť medzinárodný charakter veľtrhu, čo sa nám celkom úspešne darí. V súčasnosti predstavuje podiel zahraničných vystavovateľov 15 percent z prihlásených. Dosiaľ sú zastúpené krajiny Česká republika, Poľsko, Španielsko, Švajčiarsko, Nemecko, Írsko, Portugalsko, Veľká Británia, Francúzsko.

• **Okrem knižnej ponuky v stánkoch jednotlivých vydavateľov sa návštevníci tešia na stretnutia so spisovateľmi, výtvarníkmi a ostatnými tvorcami kníh. Čo zaujímavé ponúkne návštevníkom tohtoročný sprievodný program?**

– Veríme, že v spolupráci s vystavovateľmi sa nám podarí opäť pripraviť zaujímavý a pútavý sprievodný program. K dispozícii budú mať dve pôdiá počas všetkých 4 dní veľtrhu. Určite tam privítame mnoho zaujímavých hostí a dozvieme sa o novinkách v knižnom svete. Živo bude aj v stánkoch medzi vystavovateľmi, viacerí plánujú program priamo vo svojich expozíciách. Do sprievodného programu sa už druhýkrát zapojí Slovenský rozhlas (Rádio Devín) aj priamymi prenosmi. Súčasťou bude opäť Festival spoločenských hier (3. ročník), ktorý sa stal obľúbeným nielen medzi malými, ale aj staršími návštevníkmi. Animátori ich naučia nové zaujímavé spoločenské hry a neskôr si na špeciálne vyhradenej ploche otestujú svoje schopnosti v turnajoch. Novinkou bude účasť Múzea hier vo Viedni, ktoré prispeje hlavne prednáškami svojich zástupcov.

Výstavný priestor obohatí ako každý rok prezentácia Najkrajších kníh Slovenska 2008 a Najkrajších a najlepších detských kníh 2008. Premiéru budú mať ocenené ilustrácie z BIB 2009. Do sprievodného programu sa zapoja aj viaceré zastupiteľstvá krajín na Slovensku, ktoré budú mať na výstave svoje stánky, ako Portugalsko, Španielsko, Nemecko, Francúzsko, Británia.

• **Osobitnú pozornosť venuje Bibliotéka ženským autorkám, a to udeľovaním ceny za tvorbu. Prvýkrát sa Cena Bibliotéky sa udeľovala na 15. ročníku, získala ju Jana Juráňová za román Orodovnice, vlní ju udelili Helene Dvořákovéj za knihu poviedok Plaché rozkoše. Bude sa Cena Bibliotéky odovzdávať aj tento rok?**

– Samozrejme, do programu sme zaradili 3. ročník odovzdávania honorovanej ženskej literárnej ceny, ktorú venuje spoločnosť Incheba. Víťazku vyberie odborná porota z nominovaných ženských diel vydaných v roku 2008. Pokiaľ ide o literárne ocenenia, tradične bude vyhlásená aj Cena Fantázie za najlepšiu fantastickú poviedku.

• **Kríza by teda nemala negatívne poznačiť ani účasť vystavovateľov, ani sprievodný program Bibliotéky. Nečakávate, že ovplyvní návštevnosť?**

– Na veľtrhoch očakávame vyššiu návštevnosť ako predošlé roky. Podujatie sa stáva čoraz obľúbenejšie. Snažíme sa zvýšiť návštevnosť aj odbornej verejnosti. Vďaka súbežnému podujatiu Týždeň vedy a techniky a výstave Centier excelentnosti predpokladáme nárast návštevníkov z radov pedagógov, pracovníkov v oblasti školstva a vzdelávania, ale aj študentov stredných a vysokých škôl.

• **Súbežne s Bibliotékou pripravujete už 14. ročník medzinárodnej výstavy vzdelávania a didaktickej techniky PEDAGOGIKA. S akými ponukami prichádza toto výstavné dvojča tento rok?**

– Veľkou pridanou hodnotou tohto ročníka bude Týždeň vedy a techniky na Slovensku, ktorý sa koná v dňoch 2. – 6. novembra 2009 na výstavnisku Incheba Expo Bratislava a organizuje ho Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. Cieľom podujatia je zvýšiť informovanosť verejnosti o význame vedy a techniky, sprístupniť návštevníkom výsledky vo vede a výskume a takto ich spropagovať. Cieľom je aj podporiť záujem mladej generácie o vedu, výskum a štúdium vedecko-technických disciplín. Počas podujatia sa uskutoční Konferencia organizovaná Národným centrom pre popularizáciu vedy a techniky a Mladými vedcami Slovenska spojená s výstavou projektov študentov stredných škôl, odovzdávanie cien za výtvarnú súťaž a publicistickú súťaž, Národná konferencia o vede a výskume.

Súbežne s výstavou vzdelávania Pedagogika 2009 sa uskutoční v dňoch 5. – 8. novembra aj výstava Centier excelentnosti vo výskume a vývoji v nadväznosti na Týždeň vedy a techniky na Slovensku pod záštitou Ministerstva školstva SR. Výstavy sú určené žiakom, študentom a pedagógom základných, stredných a vysokých škôl nielen zo Slovenska, za mestnancom v rezorte školstva a oblasti vzdelávania, rodičom a širokej verejnosti.

Záujem o prezentáciu na výstave stúpol u slovenských aj českých univerzít. Novinkou bude aj 5 zahraničných inštitútov pôsobiacich v Bratislave, ktoré budú prezentovať svoje aktivity.

Pavol Zelenay – Ladislav Šoltýs Hudba – tanec – pieseň

Zrod a prvé roky slovenskej
modernej populárnej hudby

Bratislava, Hudobné centrum 2008

Kniha o dejinách modernej slovenskej populárnej hudby je u nás prvá, ktorá mapuje takú bohatú, pritom širokým vrstvám poslucháčov blízku tému. Jej autori zasvätili hudbe veľkú časť svojho profesionálneho života – Pavol

Zelenay ako hudobník, skladateľ a aranžér, dlhoročný hudobný redaktor v Slovenskom rozhlasu, Ladislav Šoltýs ako kultúrny pracovník, redaktor v Slovenskom hudobnom fonde a organizačný pracovník Slovenskej filharmónie. Kniha predchádzala nevydaná štúdiá oboch autorov *K dejinám slovenskej tanečnej hudby* (1964), v ktorej načrtli prvých tridsať rokov slovenskej populárnej hudby (1934 – 1963). V knihe tieto dejiny rozšírili až do roku 1970, keď sa uskutočnil 5. ročník Bratislavskej lýry. Predstavujú v nej osobnosti, piesne, menšie festivaly, ktoré „rozkvitli“ na Slovensku najmä do roku 1968 pod vplyvom demokratizačného uvoľnenia našej spoločnosti a prenikaním modernejších svetových trendov populárnej hudby medzi široké vrstvy poslucháčov. Po roku 1969 nastal istý útlm v týchto kontaktoch, a tak aj v tvorbe domácej populárnej hudby. Neznamená to však, že Slovensko ani v najťažších časoch nespievalo, netancovalo. Toto obdobie ešte len čaká na svojich historikov...

Obaja autori publikácie boli pri vzniku Bratislavskej lýry. P. Zelenay ako predseda tvorivej skupiny skladateľov populárnej hudby pri Zväze slovenských skladateľov (1964) so skladateľom Dr. Jánom Siváckom vypracoval a podal na vedenie ZSS prvý návrh na zorganizovanie Medzinárodného festivalu populárnej piesne v Bratislave. L. Šoltýs pracoval na oddelení kultúry a umenia ÚV KSS, odkiaľ ho roku 1970 definitívne vylúčili... Autori sú teda svedkami doby, ktorú zaznamenávali, dlhé desaťročia o nej zbierali hudobno-zábavné dokumenty, gramoplatne, písali články, robili relácie, spisovali heslá o súčasníkoch, zaznamenávali výpovede žijúcich (dnes mnohých nežijúcich) skladateľov a interpretov, pátrali po historických prameňoch. Najmä kapitoly od vzniku prvého slovenského tanga *Dita* (skladateľ A. Aranyos) po spomínaných päť ročníkov Bratislavskej lýry sú najautentickejšie. Pavol Zelenay napokon na pripojenom CD uverejňuje proximálny zoznam pôvodných slovenských populárnych piesní, nahratých na gramofónové platne v Čechách alebo na Slovensku v rokoch 1934 – 1970. Autorom sa podarilo zostaviť aj rebríčky najhranejších skladieb v tom-ktorom období, čím obohatili jednotlivé kapitoly o sumarizáciu a prehľad.

Trináť kapitol knihy o dejinách našej modernej populárnej hudby je dôkladným opisom, súpisom a rozborom spoločenskej, kultúrnej a špecificky hudobno-zábavnej produkcie i situácie na Slovensku. V knihe sú početné vsuvky, vysvetľujúce odborné pojmy. Táto kniha vznikala desaťročia. Jej najzaujímavejšie kapitoly pripravoval Pavol Zelenay aj v rozsiahlym cykle hudobno-slovných relácií *Pesničky z pamätníka* a zozbierané fakty (v knihe značne rozšírené) uverejňoval vyabstrahované v bookletoch, pripojených v desiatich CD vydávaných pod názvom: *Antológia slovenskej populárnej hudby* (OPUS, Bonton a Hudobný fond 1991 – 2007), ktoré boli roku 2009 vydané aj ako album

NEMLČAŤ: ŽENA V LITERATÚRE

Anketa vznikla v spolupráci so slovinským vydavateľstvom *Apokalipsa* a americkým projektom *Tell U. S. Poets* zameraným na zmapovanie tvorivých podmienok pre ženy-autorky od Mexika až po Čínu. Ponúkame vám rôznorodé príspevky z našich zemepisných širok – úvahy na danú tému. Anketu edične pripravila, príspevky zozbierala a do slovenčiny preložila spisovateľka a literárna vedkyňa Stanislava Repar.

1. Čo znamená byť spisovateľkou, poetkou, dramatičkou v dnešných podmienkach?
2. Akú úlohu na tomto poli zohrávajú príslušné inštitúcie?
3. Ako sa pozeráte na vzťah medzi ženským písaním, písaním žien a feminizmom (feminizmami)?
4. Kde vidíte rezervy, resp. možnosti na zlepšenie situácie?

Ursula KOVALYK (1969), spisovateľka a dramatička, ktorá sa hlási k feminizmu. Princípalka Divadla bez domova, v ktorom hrajú bezdomovci a bezdomovkyne. Napísala knihy *Neverné ženy neznašajú vajička*, *Travesty šou* a román *Žena zo sekáča*. Píše aj divadelné hry.

1/ V mojom prípade to bolo z pekla šťastie: keď som našla odvahu poslať poviedku do literárnej súťaže, na Slovensku už existovalo feministické vydavateľstvo Aspekt. Súčasťou výhry bola aj ponuka vydavateľa na vydanie knihy, ten mi však povedal, že moje texty nevydá, lebo sú nezaujímavé. Vydali ich aspektáčky a kniha poviedok zrejme mala úspech, lebo museli robiť dotlač. Ak žena u nás píše otvorene o veciach, ktoré sa nám stávajú, napríklad násilie, nespokojnosť s manželským životom, sexuálne obťažovanie, a ak používa drsnejšie metafory, literárny establishment je nervózný. Po prvej knihe ma priravnávali k mužským autorom a tvrdili, že zbytočne prehánam a určite chcem len šokovať. Moje pracovné podmienky sú zložité, píšem po večeroch, keď dieťa spí, alebo keď som trochu voľnejšia v práci. Keby som sa mala živiť písaním, určite umriem od hladu, alebo by som musela písať pre masu, lenže mňa telenovely nudia. Nudia ma aj spisovатели. Podľa mňa celé hodiny rozprávajú o hovne a strašne si navzájom lezu do zadku. Spisovateľky si nevšímajú, maximálne sa pred nimi predvádzajú, ako skvele vedú rečníť. V anketách na otázku, kto je ich obľúbeným autorom, väčšinou uvádzajú mužských autorov, bohužiaľ to robia aj ženy spisovateľky. Niekedy mám pocit, že literárna obec spisovateľky skôr trpí, než by ich vedome podporovala. Feministická agenda tu má na Slovensku dosť ťažké. Ženy sa od nej pre istotu dištancujú a v komisiách, ktoré rozdeľujú prachy, sedia väčšinou muži. Aj keby mali pod nosom texty Elfriede Jelinekovej, zmiatli by ich zo stola.

2/ V Aspekte mi dali prvú šancu, naďalej vydávajú moje knihy, v mojom spisovateľskom živote zohrali dôležitú úlohu – aj kvôli informáciám o feminizme, rodových otázkach, rovnosti príležitostí, mýte krásy atď. V našej krajine sú tieto ženy nesmierne dôležité, ale majú čo robiť,

Iva JEVIČ (1976), slovinská spisovateľka a vedkyňa, študovala na univerzitách v Edinburgu a Sussexe, píše prózu a eseje, najmä z oblasti dejín telesnosti, kritickej a feministickéj teórie. Spolupracuje s divadlom, prekladá z a do angličtiny. Knižne publikovala básne v próze *Težnosť* (2005) a monografiu *Podoby mystiky* (2009).

1/ Je podstatný rozdiel medzi autorkami, ktoré sa neživia výlučne písaním (ako ja, keďže sa venujem aj akademickej práci), a autorkami – slobodnými umelkyňami. V druhom prípade majú autorky oveľa ťažší život. Z počutia viem, že freelancerky aj tak väčšinu času venujú zabezpečovaniu základných existenčných potrieb. Postavenie žien sa predsa len odlišuje od ich kolegov; poznám viacero prípadov, keď za rovnakú prácu dostali nižší honorár a pod.

2/ Štát a – šťastí – aj médiá síce deklaratívne podporujú umenie a vystupovanie žien, v skutočnosti sa však práca žien v kultúre devaluje, resp. toleruje sa len vtedy, ak ostáva v rovine servisných činností. Na úrovni občianskych združení a iniciatív je obraz pestrejší, niektoré združenia sa totiž kontinuálne zasadujú za „inakšiu“, inkluzívnejšiu podobu kultúry, a všetky majú spoločné to, že vychádzajú z jasne vymedzených teoretických stanovísk a nemožno ich oddeliť od príslušných spoločenských hnutí (ako príklad uvediem trebárs literárny večer LGBT, ktorý sa z relatívne malého

aby prežili. Myslím si, že musia veľa pracovať, a vtedy hrozí vyhorenie z prepracovanosti. Dúfam, že sa tak nestane, že neprestanú existovať. Pokiaľ ide o štátne inštitúcie, dosť dlho som nevedela, že existujú, napríklad s Literárnym informačným centrom som začala komunikovať až po tom, čo mi schválili štipendium na písanie mojej druhej poviedkovej knihy *Travesty šou*, bola to však podľa mňa skôr almužna, pretože som si nemohla dovoliť nechodiť do práce a venovať sa len písaniu. Mierne zlepšenie (to znamená: začali ma viac pozývať na literárne podujatia, moje poviedky zaradili do medzinárodných antológií a pod.) možno nastalo aj vďaka tomu, že zahraničné oddelenie LIC viedli ženy...? Štátne inštitúcie prevažne ovládajú muži a ženská agenda, ženské písanie a ženské témy ich nezaujímajú, resp. majú tendenciu zhadzovať ich. V médiách veľa záleží na tom, ako sa so svojou ženskou rolou stotožní konkrétna redaktorka, novinárka. Najmä v rozhlase máme, chvalabohu, redaktorky ktorým ešte mužská kultúra nevymyla mozog.

3/ Nie všetky ženy píšu o ženských alebo feministických témach. Existujú spisovateľky, ktoré vo svojich textoch živia „obraz tradičnej ženy“ alebo „obraz tradičného muža“. Ja osobne v ich textoch cítim akýsi tichý súhlas s nerovným postavením žien v spoločnosti (alebo rezignáciu). A ak aj text obsahuje istú revoltu voči tomuto usporiadaniu, problém nie je jasne pomenovaný, resp. autorky ho kamuflujú a púšťajú sa do akéhosi pseudopsychologizovania. Ženské písanie a feminizmus je jedno a to isté, aspoň pre mňa sú to spojené nádoby. Feminizmus pomohol ženskému písaniu v tom, že mu dodal odvahu a moc. Ženské písanie nezakapalo, objavili sa v ňom témy, ktoré vytiahol na svetlo sveta práve feminizmus, a to je pre ženy dôležité. Aj pre tie, ktoré ešte len prídu za nami.

4/ Situácia sa bude zlepšovať, ak budeme solidárnejšie a nebudeme sa báť, že nás označia za feministky. Ak bude na Slovensku viac ženských vydavateľstiev a na vysokých postoch a v komisiách, kde sa rozdeľujú prostriedky, bude rozhodovať viac žien, ktoré ostali ženami. Možno raz vznikne akási medzinárodná organizácia, ktorá by vyhlasovala napríklad honorované súťaže pre spisovateľky na rôzne genderové, feministické a ženské témy. A možno aj ženská obdoba Pulitzerovej a Nobelovej ceny. Podľa mňa by to pomohlo.

podujatia premenil na takmer karnevalovú oslavu „alternatívnej“ literatúry). Problémom je, že podobné združenia obvykle nemôžu rátať so štátnymi prostriedkami. Tak ich možno aj vhodne kontrolovať (to je prípad časopisu *Lesbo*, ktorý medziiným publikoval preklady prvotriednych článkov z oblasti *queer* štúdií, no nakoniec ostal bez prostriedkov).

3/ Najprv treba určiť, čo „ženské písanie“ je; jeho základný význam sa totiž dosť často s „písaním žien“ nezhoduje. V rámci podobných iniciatív ide v Slovinsku skôr o písanie žien, čo v podstate poukazuje na spoločenskú devaluáciu feminizmu u nás. Ešte vždy sa väčšinou obmedzujeme na kultúrny feminizmus: zdôrazňovanie relatívnych rozdielov medzi mužmi a ženami, akcentovanie pozitívnych aspektov ženskosti. Ide aj o depolitizáciu feminizmu, ktorý síce existuje v Slovinsku v teoretickej rovine, v praxi však nie. V každom prípade dozrel čas, ako vidno aj z položenej otázky, aby sa u nás konečne začalo písať o *feminiz-moch* v množnom čísle.

4/ Už sa veľa urobilo, rezervy však vidím, aspoň v literatúre, vo formovaní novej generácie kritičiek a kritikov, ktorí by dokázali prehliadané diela, súčasnú tvorbu, ale aj diela patriace do slovinského kánonu umiestniť do nových teoretických rámcov. Naše možnosti sú však zásadne obmedzené, pokiaľ nevznikne širší spoločenský konsenzus o hodnote feminizmu a úlohe žien v Slovinsku. Vzhľadom na všeobecnú prevahu debility, ktorej sme svedkami v posledných rokoch, iba ťažko očakávať zlepšenie.

JUBILANTI

od 5. augusta do 1. septembra

- 5. 8. 1953 – Jana KÁKOŠOVÁ, dramatička
- 7. 8. 1944 – Vítazoslav HRONEC, básnik, prozaik, literárny kritik, prekladateľ, žije vo Vojvodine
- 9. 8. 1967 – Peter ŠULEJ, básnik a prozaik
- 11. 8. 1953 – Anton MAREC, prozaik, autor kníh pre deti a mládež
- 12. 8. 1945 – Ján FEKETE, autor kníh pre mládež, básnik, publicista
- 13. 8. 1964 – Marián ANDRIČÍK, básnik, prekladateľ
- 14. 8. 1948 – Vitalij KONOPELEC, básnik, autor kníh pre deti, prekladateľ
- 14. 8. 1950 – Miroslav MUSIL, autor literatúry faktu
- 14. 8. 1953 – Andrej MAŤAŠÍK, divadelný teoretik, historik a kritik
- 14. 8. 1960 – Vladimír HARATÍK, prozaik
- 16. 8. 1943 – Dušan DUBOVSKÝ, kultúrny a literárny historik, publicista
- 16. 8. 1933 – Ján JURČO, literárny kritik a historik
- 17. 8. 1946 – Peter PETRO, literárny vedec, prekladateľ, prozaik, žije v Kanade
- 17. 8. 1952 – Jaroslav SUPEK, básnik, žije vo Vojvodine
- 18. 8. 1931 – Michal GÁFRIK, literárny vedec, textológ
- 19. 8. 1937 – Augustín MAŤOVČÍK, literárny historik, autor literatúry faktu
- 21. 8. 1942 – Ivan ČIČMANEC, prekladateľ, prozaik, publicista, žije v Nórsku
- 21. 8. 1947 – Milan AUGUSTÍN, autor literatúry faktu
- 21. 8. 1978 – Pavol GARAN, básnik
- 22. 8. 1950 – Peter HOLKA, prozaik
- 22. 8. 1952 – Kristína KRNOVÁ, literárna historička a metodička
- 22. 8. 1960 – Martin VLADIK, básnik
- 23. 8. 1935 – Kvetka DAŠKOVÁ, spisovateľka pre deti a mládež, editorka
- 23. 8. 1948 – Alojz NOCIAR, básnik, prozaik, autor kníh pre deti
- 24. 8. 1939 – Dezider BANGA, básnik, prekladateľ
- 24. 8. 1966 – Stanislav HÁBER, básnik, prozaik, publicista
- 25. 8. 1931 – Miroslav KRIVÁK, prozaik, prekladateľ, žije vo Vojvodine
- 25. 8. 1966 – Alexandra PAVELKOVÁ, autorka sci-fi literatúry
- 26. 8. 1923 – Ján TIBENSKÝ, kultúrny historik, editor
- 26. 8. 1965 – Ján LITVÁK, básnik, prozaik
- 27. 8. 1938 – Ivan KAMENEC, historik, autor literatúry faktu
- 27. 8. 1971 – Tomáš HORVÁTH, literárny vedec, prozaik, dramatik
- 28. 8. 1950 – Ivan JACKANIN, prozaik a prekladateľ
- 1. 9. 1936 – Jozef KOT, prekladateľ, prozaik
- 1. 9. 1951 – Ondrej ČILIAK, básnik
- 1. 9. 1961 – Boris MIHALKOVIČ, esejsista, prekladateľ
- 1. 9. 1979 – Monika KOMPANÍKOVÁ, prozaička, výtvarníčka

OPUSTILI NÁS

- EMIL KUDLIČKA (13. 7. 1933 – 23. 7. 2009) Prekladateľ z bulharčiny a ruštiny, publicista.
- LADISLAV PAVLÍK (31. 8. 1943 – 25. 7. 2009) Pôvodne knihkupec, dlhoročný pracovník Slovenského ústredia knižnej kultúry, od roku 1988 až do odchodu na dôchodok pracoval na odbore literatúry a knižnej kultúry Ministerstva kultúry SR.

Kto dostane knižku?

Rozprávky o Pufovi a Mufovi venuje vydavateľstvo Buvik Matejkovi JANÍKOVÍ z Nitry, Vydavateľstvo Fragment poteší Cyrilka PAŽITNÉHO z Cabaj-Čápora knihou *Rytieri a hraďa* a *Dobrodružstvá kvapôčky Perličky* zo Školmédie môže prežiť Vikinka TOMASZOVÁ z Košíc.

Rozhovor so spisovateľom, textárom, dramaturgom, scenáristom, moderátorom a cestovateľom BORISOM FILANOM

Usilujem sa ľuďom sprostredkovať pohodu

Boris Filan (1949) patrí k popredným a zároveň k najvšestrannejším tvorcom svojej generácie. Je nielen spisovateľom – autorom pätnástich kníh próz a štyroch kníh textov piesní, ale aj scenáristom (medziiným i filmu *Rabaka* so skupinou Elán), dramaturgom, moderátorom (nezabudnuteľné sú jeho talkshow, napríklad televízna *Gala Borisa Filana* alebo súčasná rozhlasová *Pálenica*) a cestovateľom. Po absolvovaní filmovej a televíznej dramaturgie a scenáristiky na VŠMU pôsobil do roku 1987 ako dramaturg v literárnej redakcii a v redakcii zábavných programov Československej televízie v Bratislave. Medzi iným je držiteľom Ceny E. E. Kischa. Čitateľsky najväčší úspech zožala jeho séria cestovateľských postrehov, zážitkov a glos *Tam tam 1 – 3*, *Nočný tam tam*, *Posledný tam tam*, *Tam tam plus* z vydavateľstva Ikar, kde mu vyšli aj ďalšie tituly, ako *Pálenica* (2001), *Tri opice* (2003), *Kamalásky* (2004), *Lubošova finta* (2005), najnovšie cestovateľské rozprávanie *Dole vodou* s podtitulom *Správa o splavovaní delty Dunaja s Jozom Rázom a s našimi manželkami*. Vydavateľstvo Slovart vlani prinieslo jeho román *Wewerka* a knihu spomienok na mesto jeho mladosti *Bratislavské krutosti* a tento rok úbožný román *Klimtov Bozk*. Jeho názov si zvolil podľa najznámejšieho obrazu slávneho rakúskeho maliara Gustáva Klimta.

• Myslela som si, že ma už nemôžete ničím prekvapiť. Mýlila som sa. Úbožný román *Klimtov Bozk* som si kúpila zo zvedavosti a zhltna som ho za noc. Obraz slávneho rakúskeho maliara sa stal leitmotívom i metaforou, na ktorú asi tak ľahko nezabudnem. Od prvej vety „Adam sa do Silvie zamiloval ako trinásťročný.“ Až po záver: „Poznanie do Silvie vstúpilo ako svetlo do lampy. Zrazu nahlas a zreteľne počula, čo si Adam myslí. Aj ona jeho. Navždy.“ Cez príbehy dvojice a ich blízkych, cez okamihy ich dozrievania a rozhodovania ste vstúpili do spomienok jednej generácie, ale zároveň ste oslovili všetkých, ktorým je blízke skôr citové ako racionálne vnímanie sveta, aj keď to navonok nepriznávajú. Nedávno ste vyhlásili, že základ knihy ste napísali ešte ako dvadsaťročný. Ako to bolo v skutočnosti?

– Áno, štyridsať strán som napísal ešte ako poslucháč VŠMU. Bol som však v inej situácii a iný ako Adam. Bol som suverénnejší, menej emotívny ako moja postava, pocharbanejší big-bítom... Bol som „zavedený“ textár a uspel som v konkurencii desiatok záujemcov pri výbere na štúdium na VŠMU. Som aj mimoriadne fixovaný na rodinu a kamarátov, nemal som dôvod emigrovať ako môj hrdina, ktorý nad tým uvažuje. Žiadalo sa mi raz napísať príbeh v duchu elánovských textov, silný, čistý, zaľúbený. Niektoré osudy a príhody majú reálny základ, iné som si vymyslel, zdramatizoval. Napríklad v Prahe nikdy nebola výstava secesie, bola vo Viedni, ale potreboval som dvojicu Adama a Silviu dostať pred Klimtov obraz. Považujem ho za to najkrajšie, čo bolo namalované. Keď som ho videl vo Viedni, oslnil ma, chcel som pred ním zostať do konca života. V roku 1968 nebolo žiadne slovenské basketbalové mužstvo na zájazde v USA, mestčko Jelsa v Juhoslávii vyzeralo trochu ináč a Ljubko Milič žil v Umagu a tak ďalej. Reálny zážitok je vystúpenie Karla Kryla vo V klube a viac-menej aj opis ruskej okupácie. Reálne zážitky som použil ako stavebné kamene a medzi ne som dal malú fantáziu, aby to spolu držalo. Chcel som zodpovedať na niekoľko životných otázok, a nie vytvoriť dobový dokument. Chcel som vedieť, prečo sme my neemigrovali.

• Napriek tomu, že v úvode knihy píšete, že knižka je fikcia, všetky postavy sú vymyslené a nemajú nič spoločné so žijúcimi osobami, nezabráňte čitateľovi, aby si vás aspoň čiastočne nestotožňoval s Adamom, Petrusom a Paľom Hammelom... To autobiografické je mimoriadne silné a oslovuje.

– Stále sa ma ľudia pýtajú, čo z toho je pravda, pretože ma vnímajú ako rozprávača reálnych príbehov o skutočných ľuďoch. Táto kniha je

isté podobenstvo a bol by som nerád, keby si čitateľ napr. Adamovu mamu stotožňoval s mojou mamou, alebo trénera s tým, ktorý nás viedol. Je to próza a ako hovorím, toto všetko je iba moja fikcia.

• Kedy ste sa vlastne rozhodli túto knihu napísať, čo vás inšpirovalo?

– Pracujem systematicky, mám dohodnuté termíny odovzdania rukopisov a ak dožijem, mám vlastne presne naplánované tri roky dopredu. Čiže, s troškou irónie, by som sa mal poďakovať ľuďom, ktorí prekazili realizáciu môjho televízneho cestovateľského projektu *Bež, kam chceš*. Získal som tým čas na napísanie knihy *Klimtov Bozk*. Chcel som napísať prózu o láske, špeciálne pre ženy. Pôvodne to malo byť niečo ako *Peter a Lucia*, lenže to je skôr báseň v próze. Krátko predtým, ako som začal písať román, upútala ma myšlienka Stephena Coveyho: „Vzájomnosť je oveľa cennejšia ako nezávislosť.“

• Čo bolo pre vás ťažšie – prinútiť sa písať, alebo záverečná korektúra?

– Písanie bolo pre mňa potešením a poctou, mal som pocit, že robím to, čo mám spraviť. Lebo napísanie tohto románu figurovalo v zozname vecí, ktoré som si predsavzal urobiť, ešte keď som mal sedemnaásť. Ťažké bolo možno skrtať, lebo som mal o 150 strán viac. Ale s riaditeľom Vydavateľstva Slovart Jurajom Hegerom sme sa zhodli, že v niektorých epizódach (Adamov zájazd do Sovietskeho zväzu) by som sa príliš vzdialil od srdca príbehu.

• Príbeh *Klimtovho Bozku* sa prakticky končí v roku 1968. Čitateľ by sa chcel dozvedieť, čo sa stalo s Adamom a Silviou. Neláka vás pokračovanie?

– Môj problém je najmä čas. A potom, zo všetkých kníh Biblie mám najradšej tú prvú *Genesis* – teda, kde sa to všetko začalo. Považujem za úspech, že som splnil všetko, čo som si slúbil v mladosti. Ale nekončím – mám rozpisánu knihu *Televízny Silvester*, lebo chcem vypovedať o televízii v časoch, keď bol socializmus, ale nepoznali sme AIDS. Mám v hlave silnú knižku s pracovným názvom *Bolo nás jedenásť – slovenský román*. Chcel by som v nej zachytiť príbehy jedenásťčlennej rodiny od roku 1948 do roku 1993. Láka ma napísať tisícstranovú knihu, ktorú však čitateľ nepustí z ruky...

• Čo považujete za mimoriadne dôležité ako spisovateľ?

– Som nasiaknutý myšlienkou, že zmyslom života sú životy iných ľudí, preto aj písanie robím ako službu. Nežiada sa mi písať o štyridsaťročnom manažérovi, ktorý sa rozvádza a nenávidí celý svet. Veľmi sa usilujem sprostredkovať ľuďom pohodu.

• Mohli by ste prezradiť niečo z autorskej

kuchyne, napríklad spomínate neraz svoje poznámkové zošity, ale i počítač – vyznávate teda: lepšia najtupšia ceruzka ako najostrejšia pamäť?

– Mám zvláštnu schopnosť, možno je to trest, neviem na nič zabudnúť, aj moja mama žasne, čo si pamätám. Fotografická pamäť mi pomáha všeličo robiť. Zdokonalil som si ju v tom, že si všetko akoby položím na veľkú plochu, vznesiem sa nad tým, vidím naraz všetky udalosti ako Tatry z lietadla a viem si z nich vybrať. Mimochodom, máme doma takú hru, občas poprosím manželku: Choď do mojej knižnice a ja ti vymenujem, kde je uložená ktorá knižka. Keď sa nepomýlim, je srdiečko z hlávkového šalátu moje... Ešte od vysokej školy si denne píšem poznámky do mnohých papierových zošitov, ale najmä do počítača. Mám niekoľko stovák strán, ktoré označujem ako *Nočník 1, 2, 3...*

• Obdivujem nielen vašu schopnosť fabulovať, ale aj jazyk, metafory, vytvárania atmosféry. Pri čítaní naozaj cítim vôňu borovice a mora, vidím oblohu s jej farebnými šálmi, o ktorých píšete. Kam na to chodíte? Od koho ste sa učili tej farebno-voňavej hre so slovom a predstavivosťou?

– Nedostihný majster je Gabriel Márquez, úžasný je autor *Chazarského slovníka* Milorad Pavič a milujem Josepha Hellera pre jeho strašné paradoxy a iskrivé dialógy.

• Zdá sa, že máte zásadu – preverovať si účinok napísaného tým, že to zaradíte do svojej rozhlasovej talkshow *Pálenica*.

– Aj tú najlepšiu knižku si dnes kúpi u nás maximálne dvadsaťtisíc ľudí, *Pálenicu* však počúva týždeň čo týždeň okolo osemsto tisíc ľudí. Využívam šancu, že sa môžem vyjadrovať k takému veľkému okruhu. Zároveň tak vytváram istý ostrov pohody.

• Čo na vás v poslednom čase zapôsobilo z tvorby iných autorov a ako a kedy čítate?

– Najprijemnejšie je to nárázovo, na dovolenke. Inak čítam každý deň jednu knihu. Páčia sa mi nové poviedky Petra Krištúfka, teším sa na čokoľvek, čo napíše Veronika Šikulová – mám rád jej poviedky a teraz porodila román. Zo svetovej literatúry rád čítam knižky Arthura Péreza Reverteho, jeho *Dumasov klub* a *Kráľovnú juhu*, vynikajúca je knižka poviedok *Sonička* od ruskej autorky Ludmily Ulickej.

• Česká televízia má zaujímavú anketu *Kniha môjho srdca*. Aká je tá vaša?

– *Sto rokov samoty, Kto chytá v žite, Hlava 22*.

• Posadnutosť čítaním vraj zdedili aj vaši synovia. Čomu sa venujú profesionálne?

– Starší syn Marek študoval matematiku a teraz pokračuje ekonomickou nadstavbou. Mladší Oliver absolvoval Literárnu akadémiu Jozefa Škvoreckého v Prahe, ale dnes je profesionálnym fotografom.

• Čím ste chceli byť vy ako dieťa?

– Mal som asi jedenásť rokov, keď sa nás v pionierskom tábore v jeden daždivý deň spytovala súdružka vedúca, čím chceme byť. Dievčatko z Pardubic vyhlásilo, že lekárkou, chlapček z Prahy, že pilotom a ja som suverénne zahlásil, že chcem byť dramaturgom Československého štátneho filmu.

• V jednom rozhovore ste povedali, že ste mali vždy mimoriadne rešpekt pred svojou chrbticou. Pred čím ho máte dnes?

– Veľký rešpekt mám aj pred svetlom, lebo nepochádza z tohto vesmíru, nepodlieha fyzikálnym zákonom a vlastne nevieme, ako vyzerá, vieme iba, aký impulz vyvoláva v našom mozgu. Je zvláštne, ako málo ľudí ráno tleska, keď vyjde slnko, hoci je to vlastne zázrak...

• Na gréckom ostrove Santorini som zažila, ako turisti tleskali západu slnka. Na čo sa tešíte toto leto?

– Na Srí Lanku, idem tam na dva veľké festivaly. Jeden na juhu je na počesť boha Kataragama a je oslavou ohňa a bolesti. Druhá desaťdňová slávnosť je púť slonov v meste Kendy na počesť Budhovo zubu. Mala by byť z toho kniha *Tajomstvo Budhovo úsmevu*.

• I keď čínske príslovie tvrdí, že najlepší vek sú roky medzi šesťdesiatkou a sedemdesiatkou – nezaskočila vás vaša júnová šesťdesiatka?

– Nezaskočila, viem do čoho idem a nie som taký sklerotický, aby som si nepamätal, čo som si o tom veku myslel kedysi. Pri šesťdesiatke sa všetci obzerajú do minulosti a ja tvrdím, že čo bolo, nebolo. Chcem hovoriť o tom, čo je a čo bude. Pokiaľ ide o písanie, uvedomujem si, že napríklad vstupom internetu sa otvorili dvere a rozšírili ihrská, ale zároveň niečo strácame. Napríklad v publicistike sa natľko akceptuje neprofesionalita a laickosť, že profesionalita je väčšina na obtiaž. A tak som si vymyslel do dôchodku, že si niekde na ulicu postavím veľkú osobnú váhu, ktorú radšej nepoužívam, sadnem si k nej na stoličku (v Splite som to videl na každom kroku) a do klobúka budem vyberať po jednom eure od každého, kto sa odváži. A to všetko pod veľkým sloganom: Odváženému šťastie praje...

Elena Ťapajová